Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI V Ljubljani, v sredo 20. septembra 1933. Štev. 214 a Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kongres narodnih manjšin

Bern, 15. septembra.

Čim bolj se utrjujejo v svetu ultranacionalistična gibanja, ki s svojim narodnim egoizmom prinašajo s seboj vprav nečloveško narodno nestrpnost, združeno z zapostavljanjem in preganjanjem drugih narodnih teles, narodnih manjšin namreč, tem težja postaja naloga vsakoletnega manjšinskega kongresa in tembolj se krči upanje na njegov neposredni uspeh. Krivice se kopičijo in narodnomanjšinsko vprašanje se še bolj zapleta. Čim bolj se poveličuje gola sila, tembolj se umika v ozadje pravica, edino orožje šibkejših. Kakor zgublja človeštvo občutek, da je človek »animal sociale« s svojo naravno pravico do dostojnega kotička v človeškem občestvu, tako peša v istem času tudi v Evropi in na vsem svetu smisel za mednarodno vzajemnost, ki ne samo dovoljuje vsakemu narodu svoje, temveč zahteva od drugih tudi žrtev, da mu pomagajo, ako je v stiski.

V času od lanskega manjšinskega kongresa na Dunaju se je povzpel do oblasti hitlerizem, ki ne poveličuje samo idej skrajnega nacionalizma temveč stopnjuje narodni egoizem do skrajnosti, ko proglaša germansko pleme za edino popolno, ki mu gre naravna pravica, da zavlada drugim manj vrednim. Hitler je ustvaril židovsko vprašanje z mednarodno oznako, kakor obstoji danes in s kakršnim se bavi prav IX. manjšinjski kongres tu v Bernu; doslej so ga Židje obravnavali kot svojo notranjo zadevo na svojih zionističnih kongresih. Führer se je s preganjanjem Židov in drugih narodnih manjšin (lužiških Srbov) pokazal v svoji objestnosti nerodnega stratega, saj je sam izbil iz rok Germanije silno orožje zaščitnice narodnih manjšin, ki ga je znal tako spretno sukati Stresemann — za njim tudi še Brüning. S tem orožjem so Nemci v Ženevi često spravili Francoze in Poljake ter tudi nekatere druge francoske zaveznike v silno neprijeten položaj; s sistematičnim obdelovanjem manjšinskega vprašanja in za učinkovito propagando v svetu so si znali pridobiti simpatije narodnih manjšin in si osvojiti zavidljiv monopol nad tem mednarodnim vprašanjem, medtem, ko so druge države manjšinski problem zanemarjale. Včasih je nemška diplomacija s takšno silo vrgla na mednarodno tehtnico to moralno silo, da so se dvignili na neposredno ali posredno prizadeti strani očitki, da Nemčija samo izrablja manjšinsko vprašanje za druge svoje mednarodne namene, v prvi vrsti, da bi rušila mednarodni ugled svojih nasprotnikov.

In danes je Nemčija po Hitlerjevi zaslugi sama na zatožni klopi v Bernu! »Disimilacija in narodne pravice«, pač nedolžen naslov, pod katerim obravnavajo na manjšinjskem kongresu položaj Židov v Nemčiji, prišlo bo tudi do zunanjega kompromisa v kakršnikoli obliki med Židi in predstavniki nemških manjšin, ki rešujejo Hitlerja iz zadrege, toda Hitlerjeva Nemčija dejansko ostane na zatožni klopi. Židje — in seveda tudi odsotni lužiški Srbi — upravičeno pozivajo predstavnike nemških manjšin izven Nemčije, naj zdaj v odločni in jasni obliki, s pravo »deklaracijo« in ne morda samo s teoretičnim poročilom, obsodijo preganjanje Židov.

Manjšinski kongres in z njim vsa živa obrambna manjšinska organizacija je v veliki nevarnosti. Ako bi kongres ne našel primerne oblike in bi ne obsodil Hitlerjevega ravnanja z Židi, potem bi bili dvomi Židov v njegovo objektivnost upravičeni. Židje so manjšinsko organizacijo vselej podpirali in njihov izstop iz nje bi ji silno škodoval. Kako naj se predstavniki nemških manjšin sprijaznijo z obsodbo hitlerizma v obliki, ki bi žalila Hitlerja in kako naj se odpovedo njegovi pomoči, ko je vendar on danes gospodar Nemčije. Za kulisami je bil še na Dunaju dosežen kompromis, v smislu katerega naj bi kongres izrazil svojo »skepso« nad Hitlerjevim ravnanjem. Nanj so pristali Nemci, ki so prvotno sploh odklanjali razpravo o židovskem vprašanju, češ, da Hilter noče asimilirati Židov, temveč celo jih disimilirati, izločiti iz nemškega narodnega občestva in tako njihovo narodnost zavarovati (!), in tudi Židje, ki so sprva zahtevali odločnejšo obsodbo. Toda tik pred odhodom v Bern so se Židje premislili pod vtisom zionističnega kongresa v Pragi in morda tudi pod vtisom vseh sil, tudi diplomatskih, ki bi se rade danes znesle nad Nemčijo. Zdaj zahtevajo od kongresa kategorično obsodbo Hitlerja. Ko vam pišem, se pogajanja nadaljujejo.

Ko so hitlerjevci zavzeli oblast, so se menjale prednje straže narodnih manjšin. V manjšinski organizaciji se zaenkrat mnogo ne izpremeni, čeprav n. pr. pričakujejo povratka predstavnikov poljske in danske manjšine v Nemčiji na kongres; na eni strani je to v Hitlerjevem interesu, ker bi sam rad Žide izoliral in dokazal, da drugih manjšin ne zatira, na drugi strani se povratku Poljakov ne bo upirala Poljska, saj ne nastopajo danes Nemci več kot tožitelji, temveč kot obtoženci in poljski pomisleki proti manjšinski organizaciji so danes še manj upravičeni, kakor so bili doslej. Manjšinski kongres bo prav gotovo še nadalje vztrajal pri dosedanjih vodilih in se vztrajno potegoval za pravice ponižanih tudi v teh časih nacionalističnega šovinizma. Toda prednja straža vsega manjšinskega gibanja, ne pravna, temveč dejanska, se je menjala: na mesto Nemcev stopijo Poljaki, Čehoslovaki in morda Francozi, vsaj kolikor upajo, da novi položaj lahko izrabijo proti Nemčiji. Ni pa verjetno, da bi ti tako forsirali manjšinsko vprašanje, kakor so ga doslej Nemci. Francozi sami nimajo dovolj razumevanja za manjšine, ker si druge, razen narodno edinstvene države sploh ne morejo zamisliti in ker nočejo, da bi morda Nemci v odgovor ne načeli vprašanja Alzacije. Poljaki so s svojimi manjšinami že dovolj zaposleni. Lahko pa bi zahteva po poslovanju manjšinske zaščite, to je zahteva, da tudi države zmagovalke z mednarodno obvezo zagotovijo pravice narodnim manjšinam (n. pr. Italija), spravila vse države Male zveze in Poljsko v isto linijo; saj je v njihovem interesu, da se zadevne obveze, ki so bile njim naložene, naložo tudi velikim državam. Francozi bodo zopet radi Alzacije gotovo rezervirani, ako pride še na tem jesenskem zasedanju do razprave o tem vprašanju pred IV. odborom Zveze narodov.

Delegacije so povečini že prispele v Bern. Prvič se udeleži kongresa odposlanstvo Galičanov iz Španije, ki štejejo okoli 2 milijona ljudi in tvorijo poleg Katalonov in Baskov najmočnejšo avtonomistično skupino. Prišlo je seveda tudi odposlanstvo Jugoslovanov v Italiji in sicer dr. Josip Wilfan, predsednik kongresa in dr. E. Besednjak, oba polna optimizma (od narodne manjšine v Italiji je tudi pisec teh vrst). Od koroških Slovencev je že v Bernu poslanec Stare, dr. Petek prispe jutri. — Švicarski tisk pozdravlja kongres. Iz Jugoslavije sta doslej prišla samo poročevalca »Slovenca« in »Politike«. Tudi »Völkischer Beobachter« je poslal sem lastnega dopisnika. — Dr. Lojze Berce.

Heimwehr-Hitler-Dollfuss

Med dvema skrajnostima je le ena sama in tudi najkrajša pot: Krščansko-demokratična država

Dunaj, 19. septembra.

Avstrija se nahaja v vrtincu idej in struj, iz katerega bo izšel Dollfuss zmagovito, ako bo ostal dosleden in začeto pot nadaljeval z neizprosno odločnostjo. Njegov govor 11. septembra, v katerem je napovedal nemško krščansko državo na stanovski podlagi, pomeni pravo epoho, ako bo svoj načrt izvajal z isto energijo, kakor izvajata svoj sistem Mussolini in Hitler. Danes, ko Avstrija nima parlamenta, je Dollfuss začasni diktator, ki lahko avstrijske zadeve uredi tako, da bo slonela krščanska demokracija, kakor si jo on zamišlja kot definitivno obliko države, na trdnih nogah.

Vprašanje, ali je Dollfuss že od samega začetka imel načrt, da Avstrijo izpremeni v krščansko nemško državo na podlagi stanovskega reda ali pa so ga do tega privedle razmere, danes ni več važno. Gotovo je, da je bil primoran razpustiti parlament zaradi tega, ker njegova krščansko socialna večina s pomočjo malih strank ni znašala več kakor en sam glas. Ta večina je bila v tem večji nevarnosti, ker je bil avstrijski parlament izvoljen, preden je v Nemčiji narodno socialistični val dosegel tak višek. Avstrijski parlament v resnici ni več predstavljal mnenja, volje in razpoloženja prebivalstva, in narodni socialisti so zahtevali nove volitve baš zato, ker so bili trdno prepričani, da bodo dobili večino. To upanje, ki je takrat bilo precej upravičeno, je danes izgubilo veliko šans in položaj se je temeljito izpremenil, čeprav rezultanta še ni popolnoma jasno vidna.

Kaj socialdemokracija?

Narodni socialisti so hudo obdelovali opozicijo in Dollfuss je bil zato primoran, da razpusti razne bojne organizacije nasprotnikov, je pa pustil pri miru Heimwehr princa Starhemberga, ki je sicer fašistična organizacija, je pa odločno proti vmešavanju Nemčije v avstrijske zadeve. Tako je dobil Dollfuss zase Heimwehr, toda podpirali so ga tudi socialisti iz strahu pred narodnim socializmom. Tako je Dollfuss dobil podporo na levi, obenem pa so ga podprli tudi avstrijski fašisti Heimwehra, ki predstavljajo desnico.

Spretna Dollfussova taktika

Ta nekoliko nenormalen pojav je počasi dovedel do napetosti med Dollfussovo vlado in knezom Starhembergom. Heimwehr se je zdaj naveličala aliance s socialisti in hoče Dollfussa prisiliti, da odpove zavezništvo z marksisti. Starhemberg zahteva, da se dunajski socialistični občinski svet razpusti, in Dollfuss se mu je, kakor je videti, udal, zakaj državni kancler je v svojem govoru ob priliki katoliškega shoda izjavil, da je obenem z liberalizmom minul tudi čas marksističnega socializma. Ta Dollfussov korak se smatra kot zelo spreten. Na eni strani hoče zadovoljiti zahteve Heimwehra, na drugi pa ima pred očmi Tirole in Koroško, kjer je narodni socializem zelo ukoreninjen, in se zato prizadeva, da tem elementom nudi nekako nadomestilo v svoji državi po korporativnem sistemu. Ta država pa naj bi bila odločno krščanska in vlada ne bi smela biti diktatorična, ampak samo avtoritarna z oporo v ljudstvu. Vidi se, da hoče Dollfuss nuditi vsakemu nekaj v sintezi raznih struj, kojih medsebojne napetosti se daje izravnati v zamislu krščansko-socialne države, prilagodene novim potrebam.

Kaj pravi k temu Nemčija?

To je tako rekoč idejna stran avstrijskega notranjega položaja, kakšen pa bo politični rezultat, to je stvar bodočnosti. Kakšno stališče bo zavzel Hitler napram temu? V tem oziru je značilna izjava, ki jo je dal listom 16. t. m. nemški zunanji minister von Neurath. Neurath se pritožuje, da je Avstrija postala pozorišče, na katerem velesile delajo svoje eksperimente in na katerem uprizarjajo intrige druga proti drugi. Ta udarec je namenjen Mussoliniju, kojega senco vidi Hitler, kako se razprostira že čez Brenner do obali Donave. Nemci hočejo prepričati svet, da je zaradi Dollfussove politike v nevarnosti nemštvo kot tako. Avstrijo naj pustijo velesile na miru, je dejal von Neurath, kar seveda pomeni, da naj Evropa pusti Avstrijo počasi utoniti v narodnem socializmu, ki bo to državo sigurno pripeljal v naročje Nemčije. Če bo pa Mussolini šaril naprej v Avstriji, bo germanstvo resno ogroženo.

Le ena pot je pravilna

Zdi se, da je ta argumentacija nemškega zunanjega ministra precej hinavska. Saj je znano, kakšne intimne vezi obstojajo med Hitlerjevim naukom in italijanskim fašizmom. Od Mussolinijeve strani ne preti Nemčiji absolutno nobena nevarnost. Preje je Nemčija nevarna Italiji, kakor Italija Nemčiji. Nemčija bo sedaj na skrivnem gotovo delala na to, da se okrepi fašizem v Avstriji, pa naj si bo tudi pod firmo Starhembergovega Heimwehra, zakaj nezavestno je vsako desničarsko gibanje v Avstriji, ki gre v ekstrem, ugodno za hitlerizem. Le Dollfussova srednja linija more Avstrijo postaviti na trdno podlago.

Intrige so se pojavile v zadnjem času

V sedanjem momentu pa še ni mogoče jasno spoznati, kako naj bi se Dollfussova srednja linija realizirala. Starhemberg trdovratno vztraja na uvedbi fašizma. Na drugi strani imamo zveznega podkanclerja Winklerja, ki predseduje takozvani Narodno-stanovski fronti, v kateri so po večini bivši agrarci in par manjših skupin. Dollfuss bi rad k svoji takozvani Patrijotični fronti (Vaterländische Front), v kateri so krščanski socialisti in Starhembergova Heimwehr, pritegnil še Winklerjevo fronto, čeprav se zdi, da Winkler nima posebno veliko pristašev. Narodno-stanovska fronta je sicer pripravljena stopiti v koalicijo z Dollfussom, da bi se ustanovila močna homogena vlada, toda tozadevna pogajanja še niso končana. Winkler tudi želi stanovsko državo, ni pa preveč navdušen za krščansko socialni korporativizem po načelih enciklike »Quadragesimo anno«, ker so agrarci močno liberalno pobarvani. Vendar se bo ta razlika dala lahko poravnati, samo če Dollfuss ne bo sprejel fašističnega programa kneza Starhemberga in če se bo razvoj v novo državno obliko izvršil postopoma brez revolucije.

Nevarna igra

Dollfuss se v glavnem s temi principi sklada, bi pa rad pustil v svojo patriotično fronto odprta vrata tudi narodnim socialistom in pa socialnim demokratom, ker misli, da bo mogel pridobiti tudi veliko marksistov, ki se ne skladajo z ortodoksnim marksizmom. Koliko se bodo posrečili njegovi računi z narodnimi socialisti, je pa težko uganiti. Narodni socialisti bodo svoje ravnanje na vsak način uravnali tako, kakor se jim bo ukazalo iz Berlina. Obstoja torej nevarnost, da ne bi zapeljali kanclerja Dollfussa v intrigo, ki bi privedla ne samo do diplomatičnega zbližanja in prijateljstva s Hitlerjevo Nemčijo, do katerega bo moralo prej ali slej priti, ampak tudi do kakšnega nevarnega notranjepolitičnega kompromisa, po katerem bi hitlerizem lahko dosegel po ovinku to, kar je hotel doseči z nasiljem. Ker se sliši, da misli patriotična fronta v dogovoru s Heimwehrom in Winklerjevimi agrarci sprejeti v svoj program tudi arijski paragraf, to je antisemitizem v smislu skrajnega plemenskega nacionalizma, zato ni čudno, če mnogi krogi s skrbjo gledajo razvoj avstrijskih notranjih dogodkov.

Zlasti so v skrbeh cerkveni krogi, ki si zamišljajo Avstrijo kot državo na katoliški stanovski podlagi, kar bi najbolj jamčilo za njeno neodvisnost od protestantovsko-pruskega »tretjega rajha«. Ker je Dollfuss odločen katoličan, so pa ti krogi prepričani, da se ne bo dal zaplesti v nevarne intrige, ki so se pojavile v zadnjem času. Je pa gotovo, da se je notranjepolitično obzorje v Avstriji v zadnjih dneh precej pooblačilo. Tudi v Rimu so zategadelj postali nekoliko nervozni, ker jim ni jasno, kam bo razvoj šel in ker so se tam začeli v zadnjem času Nemčije bati. Ing. Sch.

Japonci prodirajo dalje

London, 19. sept. (a) »Times« posveča uvodnik poročilu, da je Japonska zgradila letalsko bazo v Port Lloydu na otočju Bonin. Tako ravnanje s strani Japonske je po mnenju lista kršitev čl. 19 washingtonske pogodbe, ker določa ta člen status quo v Pacifiku. Prav tako graja list stališče, ki ga je Japonska zavzela napram bivšim nemškim kolonijam v Tihem oceanu. Japonska ima sicer od Društva narodov mandat za te kolonije, toda Japonska je nedavno tega izstopila iz Društva narodov, tako da ji članstvo v tej organizaciji ugasne l. 1935. Tedaj pa bo ugasnil tudi njen mandat nad nemškimi kolonijami v Pacifiku.

Nemčija ponuja Avstriji premirje

Rosenberg zahteva kapitulacijo, von Neurath čimvečje zbližanje

Dunaj, 19. sept. b. Današnji »Neues Wiener Tagblatt« poroča iz Berlina o pogajanjih med šefom zunanje-političnega oddelka narodno-socialistične stranke, Arthurom Rosenbergom in avstrijskimi političnimi uradnimi krogi. Rosenbergove zahteve vsebujejo 18 točk, med katerimi so najvažnejše naslednje: **Avstrija mora voditi skupno zunanjo politiko z Nemčijo, podpirati mora nemško politiko pri Zvezi narodov, gospodarske pogodbe mora sklepati šele po predhodnem sporazumu z Nemčijo, glede srednje-evropske politike v Avstriji se mora vpostaviti avtoritativen režim, tisk mora prenehati s svojo gonjo proti nemški propagandi, dovoliti se mora narodno-socialistična stranka, izpustiti se morajo vsi aretirani narodni socialisti, zaplenjeno premoženje pa vrniti, popolnoma se prepovedati marksistično delovanje, Avstrija mora izročiti nemške emigrante, ki so pobegnili v Avstrijo, protižidovska akcija se mora izvesti po vzorcu Nemčije, tesno gospodarsko zbližanje z Nemčijo.** Za protiuslugo bo Hitler priznal dr. Dollfussa za drž. kanclerja, priznal bo patriotično fronto in Heimwehr z nekaterimi manjšimi spremembami, kakor tudi popolno samostojnost Avstrije. Nemški zunanji minister von Neurath je izjavil, da so Rosenbergovi predlogi nestvarni in nediplomatski in je v teku pogajanj postavil naslednje tri pogoje za pomiritev med Avstrijo in Nemčijo:

1. iskreno sodelovanje v zunanji politiki in zunanji trgovini,
2. čimvečje zbližanje med obema državama brez pretiravanj v notranji politiki,
3. dovolitev narodno-socialistične stranke v Avstriji brez vmešavanja Nemčije.

Uličnі poboji v Avstriji

Linz, 19. sept. b. V neki gostilni v vasi Wolfseggu je prišlo do hudega pretepa med pristaši Heimwehra, narodni socialisti, komunisti in socialisti. Orožništvo je prišlo na pomoč napadenemu Heimwehru in uporabilo orožje. Trije napadalci so bili ubiti, pet pa hudo ranjenih.

Luč iz Sinaje?

Kralji in ministri se zbirajo in pripravljajo nov Balkan

Belgrad, 19. sept. m. V zvezi s sestankom držav Male zveze v Sinaji v Romuniji, kamor se bo po najnovejših vesteh podal tudi bolgarski kralj Boris s svojo ženo Ivano in kjer se bo v svojem gradu Pelešu nahajal istočasno romunski kralj Karol, se razširjajo fantastične govorice. Čudno se zdi, da bolgarska vlada ni smatrala potrebno, da prekliče potovanje kralja Borisa v Romunijo. Potovanje se bo torej vršilo in predstavlja največji politični dogodek povojne dobe na Balkanu. V diplomatskih krogih se vprašujejo, zakaj je tako nenadoma prišlo do tako temeljitega preokreta v bolgarski politiki, kakšni so vzroki, ki silijo Bolgarijo v družbo držav Male zveze, in kakšna ogromna preureditev na Balkanu se pripravlja po vseh teh sestankih kraljev in zunanjih ministrov. Nekateri naglašajo, da je Bolgarija po sklepu grško-turške zavezniške pogodbe, glede katere je nobeden ne more prepričati, da ni naperjena proti bolgarskim zahtevam po prostem dostopu na Egejsko morje, sedaj mnogo bolj pripravljena, sprejeti ponudbe romunske in jugoslovanske vlade,, da se popravijo gotove meje v njen prilog, ako pristane na to, da se pridruži državam Male zveze. Tukaj poudarjajo v političnih krogih, da je francoska vlada kategorično izpovedala svoje mnenje in da je njen pritisk v Sofiji rodil dobre rezultate. Sestanek treh kraljev in treh zunanjih ministrov odpira vrata v novo balkansko bodočnost.

Iz verodostojnega vira izvemo, da bo jugoslovanski zunanji minister Bogoljub Jevtič potoval v Ankaro istočasno z romunskim zunanjim ministrom Titulescom in da je morda celo mogoče, da se bosta oba zunanja ministra sestala v turški prestolici tudi s predsednikom madžarske vlade Gömbösem, ki hoče tudi obiskati Turčijo. Ankara postaja diplomatičen štadijon velikega obsega in usodepolnih diplomatskih olimpijad v najbližji bodočnosti.

Ankara, 19. septembra. (a.) Predsednik turške vlade Izmet Paša in zunanji minister Tevfik Ruždi Bej sta odpotovala v Sofijo.

Beck v Parizu

Pariz, 19. septembra b. Prihod poljskega zunanjega ministra Becka v Parizu pričakujejo v četrtek zjutraj. Popoldne ga bo sprejel francoski zunanji minister Boncour, nato pa predsednik vlade Daladier, ki mu bo priredil na Quai d'Orsayu večerjo. V petek bosta Beck in Daladier gosta poljskega poslaništva, nato pa Beck odpotuje s francoskim zunanjim ministrom Boncourjem v Ženevo.

Strahovit potres ubil 5000 ljudi

Šanghaj, 19. septembra. c. Po vesteh iz notranjosti dežele je bil katastrofalen potres v dolini reke Min, pritoka Jangtsekianga. Posebno se javlja, da so hribi popolnoma porušili neko manjše mesto in da so skale popolnoma zasule mesto. Do sedaj se smatra, da je bilo pri tem ubitih 5000 prebivalcev, pričakuje pa se, da je število žrtev še veliko višje.

Dunajska vremenska napoved. Hladno deževno vreme bo trajalo najbrže še dalje.

„Govorilo je srce, govorila je kri“

(Ban dr. Marušič ob sprejemu poljskih bratov)

Opoldne je povabil k sebi poljske parlamentarce in tukajšnje zastopnike cerkvenih, vojaških in političnih krogov g. ban dravske banovine dr. Drago Marušič.

Goste je sprejemal g. ban sam ob vhodu v lepo okrašeno vrtno slavnostno dvorano banske palače. Mize so bile kar posute s slovenskimi nageljni in vsak povabljenec je dobil svoj »slovenski pušeljc« na krožnik. Goste je ta pozornost prireditelja prijetno ganila. Obeda so se poleg poljskih gostov in jugoslovanskih spremljevalcev udeležili tudi prevzv. škof dr. **Rožman**, komandant dravske divizije general **Cukavac** in mestni župan dr. Dinko **Puc**.

Govor bana dr. Marušiča

Po sadju se je dvignil g. ban dr. Drago **Marušič** in takole nagovoril svoje goste:

Spoštovan agospoda!

Ne dolžnost, srce mi narekuje, da kot domačin izrečem svojo iskreno dobrodošlico našim poljskim bratom, da dam izraza našemu odkritosrčnemu veselju nad njihovim prihodom in da preko njih sporočim nam vsem tako milemu poljskemu narodu čuvstva bratstva, ljubavi, zvestobe in slovanske vzajemnosti.

Težko bi bilo v teh kratkih izvajanjih dostojno opisati gorje, ki ga je zgodovina postavila na pot slovanskim narodom, stremečim za edinim ciljem, da postanejo na svojih zemljah sami gospodarji, da o svoji usodi sami odločajo. In vendar so temu idealu, ki ni naperjen proti nikomur, temveč služi izključno svetovnemu miru in splošnemu sožitju med narodi, morali biti žrtvovani potoki plemenite slovanske krvi, da je slednjič napočil dan, ko so v slovanskih prestolicah zaplapolale slovanske zastave, oznanjajoč izmučenim in preizkušenim narodom vstajenje in svobodo. Hvaležni moramo biti rojenicam, da smo postali žive priče usodnih svetovnih dogodkov, ki so nam šele omogočili srečno naključje, da moremo danes kot svobodni jugoslovanski državljani v naši beli Ljubljani pozdraviti legitimirane predstavnike svobodnega poljskega naroda. Bodite uverjeni, mili bratje od slovanske Visle in slovanskega Baltika, da govorim iz duše vseh Slovencev, če rečem, da ne vidimo v Vašem obisku zgolj afirmacije bratskih vezi in čuvstev, ki so nas od nekdaj in nas bodo spajala do konca dni, temveč, Vaš prihod nam odpira najlepše nade, da boste svobodni državi, republika Poljska in kraljevina Jugoslavija, za katero živimo in delamo z enakim ponosom in polnim srcem, v tesnih medsebojnih odnošajih, podkrepljenih s krvno vezjo in bratskimi čuvstvi svojih narodov, stali vsikdar nerazdvojno združeni na braniku priborjene svobode — tega temelja svetovnega miru in jamstva našega napredka.

Spoštovana gospoda!

Z nepopisnim veseljem in iskrenim navdušenjem je sprejela Ljubljana naše drage goste. Zvest staremu slovanskemu običaju sprejema naš narod z odprtimi rokami vsakogar, kdor prihaja z dobro voljo in čistimi nagibi v naše kraje. Toda ta sprejem, ki ste ga, spoštovani zastopniki poljskega sejma in senata, doživeli med nami, ni samo izraz one oficijelne gostoljubnosti in dolžne spoštljivosti — tu sta govorila kri in srce! Ob pogledu na prispele poljske brate so se prebudili znova spomini iz davnih dob, pred našimi duhovnimi očmi so vstajale nepozabne silhuete Sienkiewiczevih junakov, ki so nekdaj razplamtevali naša mlada srca in nam odkrili nedosegljive vzore nesebične in požrtvovalne domovinske ljubezni. Njihovi podvigi so v toliki meri zajeli našo notranjost, da smo se opajali z njihovimi zmagami in plakali ob njihovih porazih, kakor da gre za usodo lastnega naroda.

Viteštvo, junaštvo, domovinska ljubezen in neodoljivo hrepenenje po svobodi, so bile bile skupne odlike poljskega in jugoslovanskega naroda. Zgodovina priča o nadčloveških naporih in borbah, ki sta jih z menjajočo se srečo vodila naša naroda skozi dolga stoletja. Obema je bila usojena grenka Golgota težkih preizkušenj in trpljenja, oba sta morala doživeti svoje strašno Kosovo. In kakor je po naši kosovski tragediji oživela in se razžarevala kosovska misel, ki je v našem narodu netila ono tajinstveno vero, da bo ponižanju sledilo vstajenje, tako je tudi v duši poljskega naroda živela odporna nada, vtelešena v bodreči himni: »Ješče Polska nie zginiela«.

Spoštovana gospoda!

Težke naloge in skoroda nepremostljive ovire so se pojavile že takoj ob rojstvu naše svobode. Oba naroda sta morala vložiti vse svoje napore v to, da zajamčita varnost svojih državnih meja, uravnovesita svoje notranje življenje, prepleteno s podedovanimi tradicijami prejšnjih dob, dvigneta na ruševinah svetovne vojne uničeno gospodarstvo in blagostanje ter dasta v veličastnem zagonu narodove tvornosti celokupnemu državnemu nehanju obilježje nacionalne samoniklosti. Z bratskimi simpatijami in najtoplejšimi željami smo, dragi bratje, od vsega početka spremljali v duhu Vaša prizadevanja, posvečena izgraditvi stare poljske slave na slovanskem Baltiku. Kakor s ponosom in ljubeznijo gledamo na naš Split in luke našega sinjega Jadrana, nič manj draga nam ni poljska Gdynia, ta dragocena vrata Vaše sile v širne oceane. V izrednem napredku Vaše industrije, tehnike in vseh panog kulturnega udejstvovanja vidimo neupogljivo tvorno silo poljskega genija, ki jamči poljskemu narodu častno mesto v družbi kulturnih držav. Nad vsemi temi pridobitvami pa bdi pod veščim vodstvom maršala Pilsudskega viteška poljska armada vrla posestrima junaške jugoslovanske vojske. Vsi Vaši podvigi in uspeh odjeknejo glasno v našem narodu, kajti vsi se zavedamo, da je Vaša moč naša moč. Vaša slava naša slava, da je z Vašim sivim Baltikom ogrožen naš sinji Jadran, z Vašo Visło naša Sava in naš Dunav.

Dragi poljski bratje, spoštovana gospoda!

Večina naših narodnih nesreč je povzročila nesloga. Ona je opetovano spravila poljski narod na rob propasti, ona je tudi zakrivila usodno kosovsko tragedijo. Zgodovina nam izpričuje, da so slovanski narodi v neslogi vedno postali plen tujega pohlepa, v slogi pa je bila njihova moč nezlomljiva in nezmagljiva. Dovolj je bilo suženjstva, dovolj ponižanja in sramote. Danes ko se zopet skuša tuji pohlep nasititi na naših narodnih telesih, nam dolžnost samoobrambe dokazuje, da smo pripravljeni in čuječi. Bolj kot kdaj poprej zahteva od nas današnji čas, da odstranimo vse zapreke, postavljene na pot prisrčnemu zbližanju slovanskih narodov in pristopimo k dejanskemu uresničenju načel slovanske solidarnosti.

V tem znamenju se Vam dragi bratje v imenu vsega prebivalstva dravske banovine zahvaljujem za Vaš obisk z željo, da bi dnevi, ki ste jih prebili v kraljevini Jugoslaviji, postali nov mejnik v razvoju poljsko-jugoslovanskega bratstva in prijateljstva. Prešinjen teh čuvstev dvigam čašo na prvega državljana poljske republike, Nj. Eksc. prezidenta gosp. Moszickega, na čast bratskega poljskega naroda in slavno bodočnost bratske poljske republike.

Odgovor senatorja Romana

Na zdravico gosp. bana je v imenu poljske parlamentarne delegacije odgovoril senator gosp. Roman, bivši vojvoda, ki je med drugim dejal:

Mi poljski predstavniki naroda, potujoč skozi Vašo državo, smo povsod videli bratska čuvstva, kakor pri bogatašu, tako pri visokih funkcionarjih, kakor pri najsiromašnejšem kmetu. Ljubezen so nam pokazali mali in veliki. Mi zlasti cenimo ljubezen dece, te naše bodočnosti. Bili smo v Belgradu, Vaši veliki prestolnici, bili smo v Zagrebu, Vaši duhovni prestolnici, bili smo na orlovskem Cetinju, evo sedaj smo prišli v Ljubljano, kjer so nam Vaši otroci odprli svoja slovenska srca.

Dva obiska, ki jih je napravila Jugoslavija v Poljski in Poljska v Jugoslaviji po svojih narodnih zastopnikih, sta nas zvezala tako, da nas nihče ne more razdvojiti. Mi smo v zgodovini iz zadnje vojske izšli tako, da smo vzeli samo ono, kar je naše. Ustvarili smo si naši nacionalni državi in ni nam več potrebno, da se opiramo na meč, temveč samo na moč naših narodov. Mene kot senatorja Vilne Ljubljana najbolje razume, ker je tudi ona obmejni center kakor Vilna. Vrednost Ljubljane je baš v tem, ker se v njej vidijo izredni rezultati dela in splošnega napredka. Naši sosedje nas najbolj cenijo zaradi vrednosti, ustvarjenih v naših obmejnih središčih. Najboljše jamstvo za našo bodočnost je naše delo. Prožimo roko drug drugemu, da bomo dosegli skupno zmago.

V tem imenu kličem: Živela velika Jugoslavija, živel veliki kralj Aleksander Karadjordjević.

Skozi Gorenjsko

Po odhodu iz Ljubljane so se poljski gostje odpeljali na Bled. V Št. Vidu, ki je bil ves okrašen z zastavami, jih je pričakovala velika množica ljudi in šolska mladina. V imenu občine je pozdravil goste g. Rozman. Mala Irenica, hčerka g. dr. Arka pa je izročila gostom krasen šopek cvetja. Deklico je v zahvalo poljubil podpredsednik senata g. Bogucki. Za lep sprejem se je zahvalil prof. Wawrzinowski. Gostje so se nato z avtom odpeljali naprej na Gorenjsko. Na Gašteju jih je pričakovala šolska mladina iz Stražišča, ki je goste pozdravljala z zastavicami. V Kranju so doživeli poljski parlamentarci izredno prisrčen sprejem. Na Kralja Petra trgu se je zbral skoraj ves Kranj in številna šolska mladina, kakor tudi dijaki kranjske gimnazije. Zastopan je bil tudi občinski svet in tudi godbe ni manjkalo. Goste so sprejeli kranjski župan Ciril Pirc, okrajni načelnik dr. Ogrin, gimnazijski direktor dr. Dolar in nadzornik Rus. Nato je pozdravil goste župan Pirc, šolska mladina pa je zapela poljsko himno v slovenskem jeziku in nato jugoslovansko državno himno. Za tem je dijakinja Horak Šarlota, ki je Poljakinja po rodu, pozdravila svoje rojake v slovenskem in poljskem jeziku ter jim izročila lep šopek cvetja. Poljski gostje so bili nad sprejemom ganjeni. Z daljšim navdušenim govorom se je za prisrčen sprejem zahvalil Felicijan Gwizdz. Nato je zapel gimnazijski mešani zbor poljsko himno v poljščini, godba pa je zaigrala »Hej Slovani« in našo državno himno.

Na Bledu

Po prisrčnem sprejemu v Kranju so avtomobili s poljskimi gosti odbrzeli skozi Podbrezje, kjer jim je tvorila špalir šolska mladina, skozi Radovljico, ki je bila vsa v zastavah in odtod na Bled. Na Bledu je goste pozdravil župan Vovk in okrajni načelnik dr. Vrečar, v poljščini pa jih je pozdravil v imenu poljsko-jugoslovanske lige bančni uradnik Šolar. Gostje so bili presenečeni nad lepim sprejemom, za katerega se je ves ginjen zahvalil Štefan Kapuscinski. Blejski fantje, ki so prišli k sprejemu v narodnih nošah, so izročili damam šopke nageljnov, blejska dekleta, tudi v narodnih nošah pa so obsule gospode s cvetjem. Prav tem trenutku se je za hip zjasnilo in strma mavrica se je nad Bledom povzpela v nebo.

Gostje so se nato odpeljali v čolnih mimo Suvobora na otok, kjer je vsak nekajkrat potegnil za zvon želja. Gostje se niso mogli načuditi krasoti jezera, dasiravno so viseli na nebu silni oblaki in zakrivali pogled na naše planine. Zlasti jim je bil všeč mrki grad in globina Blejskega jezera.

Ob 7 je bila gostom na čast prirejena v lepo okrašeni veliki dvorani hotela »Toplice« slavnostna večerja, kjer je brate Poljake najprej pozdravil župan g. Vovk, nato pa je imel slavnostni govor narodni poslanec za ta okraj, bivši minister g. Mohorič.

*

Program pota poljskih parlamentarcev se je tik pred odhodom izpremenil v toliko, da bo slovo na ljubljanskem glavnem kolodvoru šele jutri, 20. t. m. ob 9 dopoldne namesto danes opolnoči.

Bitka z banditi

Belgrad, 19. sept. m. Pred dvema dnevoma je znani odpadnik in hajduk Mitrović s svojo tolpo napadel v vasi Beljini v bližini Unke trgovca Radisavljeviča in mu odnesel 21.000 Din v gotovini in blaga v rednosti 7000 Din. Iz okoliških mest se je naslednjega dne zbrala četa orožnikov, ki je pričela zasledovati roparsko tolpo, ki se je dobro skrila v bližnjih gozdovih. Ko so prišli orožniki v bližino roparjev, ki so bili oblečeni tudi v orožnike, so pričeli slednji streljati. Razvila se je huda bitka med orožniki in roparji, v kateri so roparji ubili orožn. podnarednika Radivojeviča, orožn. narednika Sušeka pa so hudo ranili. Roparji so nato pobegnili v druge gozdove.

Belgrajske vesti

Belgrad, 19. sept. m. Na strelišču v Topčideru je bila slovesno otvorjena druga tekma strelcev kraljevine Jugoslavije za državno prvenstvo. Tekme se je udeležilo nad 1000 strelcev iz vse države.

Belgrad, 19. sept. m. Jutri bo v Štipu velika proslava znamenite bitke na Bregalnici. Te slavnosti se bodo udeležili zastopniki vojaških in civilnih oblasti in drugi.

Belgrad, 19. sept. m. Po poslih ljubljanske univerze je davi prispel v Belgrad rektor, prelat dr. Slavič, ki je v teku dneva obiskal nekatere uradnike prosvetnega ministrstva.

Belgrad, 19. sept. m. 25. septembra bo zopet pričelo delovati sodišče za zaščito države. Na dnevnem redu so razprave proti raznim komunistom, med drugimi tudi proti **Kidriču** ml. in inž. Gerlu. Proces proti omenjenima se bo pričel najbrže v drugi polovici oktobra.

Volitve v Delavsko zbornico

Belgrad, 19. sept. (a) Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je poslalo tale navodila glavnim volilnim odborom:

Izpremembe in dopolnitve statuta delavskih zbornic postavljajo med drugimi pogoji za sestavljanje in predložitev kandidatnih listin tudi tile dve zahtevi: I. zahtevo, da se morajo med prvimi kandidati na listi nahajati delavci iz najvažnejših gospodarskih panog s področja dotične zbornice, in 2. zahtevo, da se morajo obenem z vložitvijo kandidatne liste predložiti dokazi, da ima kandidat vse pogoje, ki jih zahtevata zakon in statut za izvršitev te funkcije.

Glede na ta določila smatra ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje potrebno dati glavnemu volilnemu odboru tale navodila:

I. Zahteva statuta, da morajo biti zastopane najvažnejše gospodarske panoge na kandidatni listi, je samo izvajanje čl. 40 zakona o zaščiti delavcev, po katerem se redni člani zbornice in njihovi namestniki »volijo iz vrst delavcev in nameščencev raznih strok«. Zato sklep glavnega volilnega odbora o tem, katere stroke se morajo smatrati za najvažnejše gospodarske panoge in morajo biti zastopane, ni strogo limitativnega značaja. Tega navodila se morajo do skrajnih meja možnosti držati vse organizacije, ki predlože liste. Vendar če nekatere stroke, označene kot najvažnejše gospodarske panoge, ne bi bile na listi zastopane, to še ne more biti razlog za odklonitev kandidatne liste. Glavni volilni odbor se mora pri potrjevanju kandidatnih listin prepričati, ali spadajo kandidati v razne stroke in ali so zastopani tudi nameščenci, mora pa takšno listo potrditi ne glede na to, ali so ravno vse stroke, označene kot najvažnejše gospodarske panoge, zastopane ali ne. Seveda je pa potrebno, da so v predloženih kandidatnih listah po večini takšne stroke, ki jih je glavni volilni odbor označil kot najvažnejše gospodarske panoge.

II. Določilo statuta, da se morajo s predložitvijo kandidatnih list predložiti tudi dokazi o pasivni sposobnosti kandidatov (to je o tem, ali imajo kandidati vse pogoje, ki jih zahtevata zakon in statut za vršitev funkcije člana delavske zbornice), je treba tolmačiti v zmislu čl. 42 zakona o zaščiti delavcev. Glavni volilni odbor ima pravico zahtevati pri predložitvi kandidatnih list tudi predložitev dokazov o pravni sposobnosti kandidatov list, ne bo se pa spuščal v presojo predloženih dokazov. Glavni volilni odbor bo moral pri sprejemanju predloženih dokazov ravnati liberalno in sprejeti tudi preprostejše dokaze, ki niso združeni z velikimi izdatki in predolgim postopkom za njih nabavo. Glavni volilni odbor lahko torej za primer o dokazu našega državljanstva in starosti predloženih kandidatov vzame na znanje tudi izjavo dveh pravnih državljanov pri pristojni oblasti, da je dotična oseba državljan kraljevine Jugoslavije in da uživa vse državljanske pravice, odnosno, da ima že 25 let. Verifikacijski odbor izbrane zbornice bo pa dolžan podrobno in formalno proučiti pravne sposobnosti samo izvoljenih kandidatov, ki postanejo člani. Temu odboru se lahko predlože polnoveljavni pravni dokazi o pravni sposobnosti izvoljenih kandidatov.

(Iz oddelka za socialno skrb ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.)

K občinskim volitvam

(Vprašanja in odgovori)

V Jugoslovanski tiskarni je izšla brošurica »Za občinske volitve. Zakon o občinah, Uredba o sestavi kandidatnih list« in formular kandidatne liste in izjave. Brošurica ima pregledno kazalo. Pri Jugoslovanski knjigarni se dobi komad po 5 Din.

★

Predlagatelji. I. Ž. A. Kandidati za odbornike in namestnike ne smejo biti predlagatelji liste. Tako določa § 3. banovinske uredbe o sestavi kandidatnih list.

Novo združene občine. Isti. V novih združenih občinah mora kandidatna lista v prvih dveh tretjinah odborniških mest vsebovati najmanj po enega kandidata in namestnika vsake doslej samostojne občine, ki je prešla v celoti ali deloma v sestav nove občine. (§ 1. uredba o sestavi kandidatnih list.)

Združene občine in kandidatura. M. T. B. Štiri občine so združene v eno občino. Želite vedeti, če mora kandidata lista imeti iz vsake občine primerno število odbornikov sorazmerno po številu prebivalcev.

Odgovor imate v prejšnjem vprašanju. Po zakonu mora torej iz vsake občine priti na kandidatno listo najmanj en odbornik in en namestnik iz dosedanjih občin. Pametno pa je, da dobi vsaka dosedanjih občin na kandidatni listi primerno zastopstvo.

Domovinska pravica. Isti. Posestnik, ki prebiva 6 let v občini, pa nima v občini domovinske pravice, ne more biti izvoljen za občinskega odbornika. Če pa prebiva že 6 let v občini, sme prositi za sprejem v občinsko zvezo, o čemer odloča občinski odbor.

Širjenje neumnih vesti. J. F. P. V vaši občini nekdo širi vesti, da bodo vsi odborniki, ki bodo izvoljeni na listah, ki niso bile vezane na stranko, takoj po izvolitvi razrešeni svoje službe. Kaj je na tem?

Take budalosti raznašajo gotovi ljudje po vseh občinah. Pametni volivci jim seveda nikjer ne verjamejo. Po zakonu se liste ne morejo vezati na stranko.

Tuji državljani in volitve. (K. G. C.) Vprašate, če tuji državljani lahko volijo pri občinskih volitvah. Zakon določa: Volivno pravico ima vsak moški državljan po rojstvu ali prirojstvu (naturalizaciji), če je dovršil 21. leto starosti. Taki moški se vpišejo v volivne imenike in s tem dobijo volivno sposobnost. Pogoj za volivno pravico oziroma sposobnost je med drugim tudi državljanstvo.

Grožnje in volitve. (K. G. C.) Najboljše orožje proti grožnjam je korajža, proti obljubam pa prezirljiv nasmeh volivca. Zakon daje volivcu popolno svobodo glasovanja in sestave kandidatne liste.

Razdelitev mandatov. (I. K. C.) Pri vas se obetajo 3 kandidatne liste; po vašem mnenju bo dobila I. lista 216 glasov, II. 183 in III. 161 glasov. Volite 24 odbornikov. Kako bodo razdeljeni? Odbornikov bo dobila I. lista 16, II. 4, III. 4. Nosilec liste je lahko tudi predstavnik liste. Nosilec liste je prvi kandidat za odbornika.

Podpisi. (M. F. C.) Lastnoročno se na kandidatni listi podpišejo samo predlagatelji. Kandidati in namestniki se lastnoročno podpišejo na posebnih izjavah, da sprejmejo kandidaturo.

Predstavniki se ne podpišejo, ampak se njihovo ime samo vpiše na listo. Razen lastnoročnih podpisov se vse lahko piše tudi s strojem.

Domovinstvo. (A. K. C.) Nekdo je bil rojen v vasi a občine A. Iz rojstne vasi a se je preselil v vas b iste občine A, kjer stanuje šele par let. Vas b iz občine A pride sedaj v občino B. Ali lahko kandidira v občini A.

V občini A ne more kandidirati, ker je s priključitvijo vasi b v občino B prešla tudi njegova domovinska pravica iz občine A v občino B. V občini A je imel domovinsko pravico neglede v kateri vasi te občine je stanoval.

★

Ljubljana, 19. septembra. (a.) Kr. banska uprava je na vprašanje »Ali more postati banovinski zdravnik predsednik občine odnosno član občinske uprave?« izdala to-le tolmačenje:

Po § 29. zakona o občinah ne morejo na prvih šestih mestih kandidatne liste kandidirati osebe, ki so v aktivni samoupravni službi. V aktivni samoupravni službi pa so po zadnjem odstavku uredbe o sestavi kandidatnih list itd. (Službeni list štev. 470-73 ex 1933) med drugimi osebe, ki so nastavljene na osnovi Pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev Dravske banovine z dne 25. aprilom 1930. Banovinski zdravniki pa so nastavljeni na osnovi Uredbe o službenem razmerju zdravnikov združenih zdravstvenih občin v Dravski banovini z dne 12. decembra 1930. Ker niso banovinski uslužbenci v smislu zgoraj citiranega pravilnika, smejo tedaj, kandidirati tudi na prvih šestih mestih liste in morejo postati člani občinske uprave odnosno predsedniki občine.

Kongres narodnih manjšin

Bern, 19. sept. (a) Danes popoldne se je zaključil deveti kongres evropskih narodnih manjšin. Sprejel je tri nove resolucije. Resolucija o ravnanju z manjšinami, ki se je o njej včeraj vršila debata, je soglasno sprejeta. Drugi dve resoluciji govorita o avtonomni pokrajinski upravi ter o vprašanju medsebojnih odnošajev in materinskega jezika; tudi ti dve resoluciji je kongres soglasno sprejel. Kongres opozarja na svoje zahteve še s prvega kongresa, da naj v vsaki evropski državi, v kateri žive druge nacijonalne skupine, vsaka taka nacijonalna skupina ima pravico uveljaviti svojo narodnost v avtonomni pokrajinski upravi ali pa osebno, kakršne so pač okoliščine. Kongres glede na to ugotavlja, da bi nastale neprilike popolnoma odtehtale notranja pomiritev in kulturni, gospodarski in socijalni razvoj narodnostnih pokrajin, če bi se uvedle avtonomne pokrajinske uprave. Kongres zahteva takšne uprave za pokrajine, kjer žive strnjene narodnostne skupine, ter protestira zoper vsako omejitev ali zavlačevanje ureditve v tem smislu, kar bi pomenilo kršitev notranjih odnosno mednarodnih obvez.

V sklepnem govoru je predsednik dr. Wilfan izjavil, da so nemške skupine podale izjavo, s katero se priključujejo načelom, ki jih je kongres postavil, ter prosijo tudi druge skupine, da ta načela spoštujejo.

Osebne vesti

Belgrad, 19. sept. (a) Postavljeni so: Stanko Svetek, sodnik okraj. sodišča v Ormožu, za sodnika okrož. sodišča v Zagrebu, dr. Erik Konšek, sodnik okraj. sodišča v Ormožu, za sodnika okrož. sodišča v Zagrebu, Miloš Lečnik, sodnik okraj. sodišča v Radečah, za sodnika okrož. sodišča v Zagrebu, in Ferdinand Kvas, sodnik okraj. sodišča v Logatcu, za sodnika okrož. sodišča v Zagrebu.

Hmelj

Žalec, 19. sept. Ostalo je neizpremenjeno mirno razpoloženje, nakupovanje iz prve roke se nadaljuje v manjšem obsegu, plačuje pa se po 65 do 75 Din za kg. (Op. ur.: Pri včerajšnjem poročilu je pomotoma stalo, da je cena hmelja od 70 do 95 Din, dočim se ima pravilno glasiti cena 70 do 75 Din.)

Žatec, 19. sept. Povpraševanje je bilo mirno in se nakupovanje letošnjega pridelka nadaljuje po cenah 90 do 109 Din za kg.

Gobe

Letošnja jesenska rast je bila po vseh krajih razmeroma dobra. Zaradi lepega vremena je prišlo najlepše blago iz vinorodnih krajev in nekaterih predelov Gorenjske. Nakupne cene se gibljejo med 30 do 50 Din za kg. Nadaljna rast je odvisna od vremena. Zanimanje iz inozemstva ni znatno. Inozemstvo kupuje namreč le sproti, to je samo za tekoče potrebe.

Vojni dolgovi

London, 19. sept. b. Angleški tisk piše, da so ponovno stopili v ospredje vojni dolgovi, ker je 90-dnevni rok že potekel 15. t. m., ne da bi države dolžnice zahtevale podaljšanje za izplačilo zapadlih obrokov.

Drobne vesti

Havanna, 19. septembra. c. Kakor se doznava iz vrst vstašev, namerava sedanji predsednik San Martino odstopiti, da bi olajšal položaj in omogočil mirno rešitev spora z ameriškimi Združenimi državami.

London, 19. septembra. c. V političnih krogih se trdi, da bo v najkrajšem času prišlo do spremembe v angleški vladi. Zopet se širijo vesti, ki so se širile pred dvema mesecema, da bo odstopil zunanji minister sir John Simon.

Berlin, 19. septembra. c. V severnih krajih Prusije bodo izvedli veliko racijo komunistov in njihovih kurirjev, ki vzdržujejo zvezo s skandinavskimi državami, kamor je premeščena komunistična centrala iz Nemčije. V zvezi s temi dokumenti se pričakuje mnogo aretacij v mnogih nemških mestih.

Budimpešta, 19. sept. b. Uradno demantirajo vesti o potovanju madjarskega ministrskega predsednika Gömbösa v Pariz.

Pariz, 19. sept. b. Madjarski zunanji minister Kanya je snoči odpotoval iz Pariza.

Newyork, 19. sept. b. V Brucktownu je pričelo stavkati 7000 čevljarjev. V Pettersonu stavka 28.000 delavcev svilarske industrije, v Philadelphiji pa še vedno stavkajo šoferji.

Slovenija najprisrčneje sprejela brate Poljake

Navdušen sprejem poljskih parlamentarcev v Ljubljani

Velike ovacije na kolodvoru in na ulicah

Ljubljana, 19. septembra.

Ne samo z zunanjim pompom, govori in oficielno navdušenostjo — Ljubljana je danes sprejela parlamentarce bratske republike Poljske z vsem ognjem, kakor ga more dati iz sebe le slovansko mesto, kakor ga zmore le slovenska Ljubljana ob redkih prilikah. Dragi bratski gostje, ki smo jih danes dopoldne sprejemali v naši sredi, so bili nadvse prijetno vznemirjeni nad pozdravom. Vedeli so sicer, da se jim pripravlja topel sprejem, vendar pa take navdušenosti in take prisrčne pozornosti, tako iskreno mišljenih ovacij niso pričakovali. Zastave, cvetje, tisoči bratskih src, vse to je pozdravljalo Poljake, ki so bili nad sprejemom naravnost ginjeni. Delovno dopoldne je bilo, ko so prišli odlični predstavniki poljskega naroda, zato je mladina tem bolj prevladovala pri sprejemu. Skoraj vse ljubljanske srednje in tudi nekatere nižje šole so se korporativno udeležile sprejema poljskih parlamentarcev. Kakor je bil sprejem na kolodvoru prisrčen in topel, vendar ga je daleč prekosil sprejem na cesti, tako da se je pot poljskih parlamentarcev s kolodvora do hotela Uniona spremenila v en sam triumf.

Na kolodvoru

Na kolodvoru so bili zbrani vsi odlični predstavniki naše javnosti, tako podban **dr. Pirkmajer**, divizijonar general **Cukavac**, mestni župan **dr. D. Puc** s podžupanom **Jarcem**, več senatorjev in poslancev iz Slovenije, za društvo prijateljev Poljske predsednik **prof. dr. Mole** in podpredsednik **dr. F. Stele**, za ČJ ligo predsednik **dr. Stare**, zastopane pa so bile skoraj vse druge upravne oblasti in kulturne organizacije. Mnogo je bilo na peronu tudi ženstva iz ljubljanske družbe, od teh nekatere v narodnih nošah.

Med sviranjem poljske himne — igrala je vojaška godba — in navdušenim pozdravljanjem vsega zbranega občinstva, je privozil vlak s poljskimi parlamentarci. S poljskimi parlamentarci se je pripeljalo tudi več jugoslovanskih senatorjev in poslancev, obenem pa tudi poljski poslanik na našem dvoru, minister **Schwarzburg-Günther**.

Sprevod proti Unionu.

Zbrane goste je najprej pozdravil predsednik odbora za sprejem senator **dr. Fran Novak**.

Za dr. Novakom je pozdravil goste mestni župan **dr. Dinko Puc**. Pozdravil jih je kot zastopnike naroda, ki se je vedno hrabro boril proti Tatarom, Turkom in Nemcem. Današnji sprejem naj dragim gostom priča o medsebojni zvestobi in o potrebi čim večjega zbližanja na političnem, ekonomskem in kulturnem polju, da se bomo skupno borili proti onim, ki bi radi v imenu revizionizma zopet zasužnili slovanske narode. »Živeli bratje Poljaki!«

V imenu bratskih gostov se je zahvalil podpredsednik poljskega senata g. **Anton Bogucki** (voditelj skupine, prof. Vaclav Makovski, podpredsednik skupščine, je namreč resno obolel in leži v spalnem vagonu). G. Bogucki je izrazil veselje vseh došlih gostov, da vidijo Ljubljano, to mesto, ljubljeno tudi od Poljakov, ter je pri tej priliki citiral verze nekega poljskega pesnika, posvečene Ljubljani. Sporočil je slovenskemu narodu najbolj prisrčne pozdrave poljskega naroda ter vzkliknil Sloveniji: »Naj živi jugoslovanska Švica, naj živijo bratje Slovenci!« Poljski parlamentarci so pričeli navdušeno vzklikati Slovencem, domače občinstvo pa jim je odgovarjalo z vzkliki: »Živeli Poljaki!« Godba je zaigrala ponovno poljsko in jugoslovansko državno himno. Dame v narodnih nošah so izročile gostom lepe šopke cvetic.

Sprevod v mesto

V triumfalnem sprevodu so nato odšli poljski parlamentarci v spremstvu domačih predstavnikov proti hotelu Unionu. Navdušenje občinstva, posebno pa mladine je bilo nepopisno. Morda zlepa še ni padalo na kakšen sprevod toliko cvetja in mroda že dolgo ni mladina tako navdušeno pozdravljala kakšne goste, kakor je poljske parlamentarce. Bili so dobesedno bombardirani s cvetjem. Pozdravni vzkliki pa so se družili v eno samo mogočno vzklikanje. Sleherni od gostov je bil ginjen. Poljski parlamentarci so stopali iz sprevoda, dvigali mladino v naročje in jo poljubovali. S tem pa so še povečali navdušenje zase.

Burne ovacije pred Unionom

Ljubek prizorček je bil pred hotelom Union. Tam je učenka licejske osnovne šole Nataša Golja, katere mamica je Poljakinja, oblečena v poljsko narodno nošo, v poljskem jeziku srčkano pozdravila zastopnike materinega naroda. Minister dr. Polakiewicz je ginjen dvignil malčko v naročje in jo poljubil. Ko so gostje bili že v hotelu, pa so ovacije na cesti še trajale. Poljski parlamentarci so prišli na balkon ter se zahvaljevali mladini za ovacije. Končno je spregovoril ponovno podpredsednik Bogucki: »Ti, slovenska mladina, bodi pozdravljena! Prinašam ti pozdrave poljske mladine. Kakor si ti upanje svojega naroda, tako je poljska mladina upanje našega naroda. Kar smo mi starejši ustvarili, za kar smo se borili in kar smo dosegli, to bo naša mladina še izpopolnila, izboljšala in poplemenitila. Danes vidimo, kako toplo bije srce slovenski mladini in Slovenci bodo živeli, dokler imajo takšno mladino. Hvala ti, hvala za tvoje izraze velike slovanske ljubezni!«

Bivši minister dr. Polakiewicz dvigne malo Natašo Golja v naročje.

Mladina, ki je že poprej prepevala domoljubne pesmi, je po podpredsednikovih besedah zapela himno: »Hej, Slovani!«

Toda navdušenje mladine le še ni ponehalo, tako da je stopil na balkon poljski poslanec **Slavomir Dabulevicz** in se z navdušenimi besedami ponovno zahvalil naši mladini.

Gostje so se nato umaknili v hotel. Še dopoldne je posebna deputacija poljskih parlamentarcev, v kateri so bili podpredsednik **Bogucki**, bivši minister **dr. Polakiewicz**, poslanec **Rodowicz** in senator **Wankowicz**, obiskala g. bana, divizijonarja Cukavca in mestnega župana dr. Puca.

Nato so si gostje ogledali nekatere institucije v Ljubljani. Vodil jih je po Ljubljani konservator **dr. Fran Stele**.

Ob pol eni je bil v prostorih banske uprave prirejen gostom banket.

Sleherni gostov je v razgovorih izjavljal, da tako navdušenega in prisrčnega sprejema niso doživeli niti v Belgradu, niti v Zagrebu, čeprav so bili tam, kakor povsod v Jugoslaviji, nadvse lepo sprejeti. Sprejem v Ljubljani pomenja višek njihovega potovanja po naši državi.

Poljski gostje na kolodvoru po prihodu vlaka.

Svetoletna proslava v ljutomerski dekaniji

V dnevih od 14. do 17. septembra so župnije ljutomerske dekanije kaj lepo proslavile 1900 letnico našega odrešenja. Prve tri dni smo po župnijah imeli razne pobožnosti v smislu škofijskega naročila, v nedeljo pa so iz posameznih župnij priromale dolge procesije z dušnimi pastirji vred k dekanijski cerkvi Sv. Križa, kjer sta bila cerkev in prostor okoli nje dosti premajhna za 6000 glavo množico. Tu nas je najprej križevski rojak, prelat dr. Matija Slavič, rektor ljubljanske univerze, z izbranimi in krepkimi besedami učil ceniti Kristusovo vero in milost odrešenja. Potem je ob obilni azistenci dekanijske duhovščine opravil slovesno službo božjo, pri kateri so ubrano peli združeni župnijski pevski zbori pod vodstvom g. abiturienta Miheliča. Istočasno je pred starodavno Aninsko kapelo zunaj cerkve daroval tiho sv. mašo drugi križevski rojak, g. Ludovik Gala, infuliran naddekan v litomeriški škofiji na Češkem. Po službi božji pa se je uvrstila veličastna procesija z Najsvetejšim mimo lepo okrašenih križevskih hiš. Navdušeno zborovsko in ljudsko petje je med procesijo povzdigovalo svečano razpoloženje in podžigalo pobožnost. Vse slavlje, ki bo ostalo udeležencem v trajnem spominu, se je zaključilo s skupno posvetitvijo presv. Srcu Jezusovemu in z zahvalno pesmijo. Da se je mogla ta proslava tako lepo izvršiti, se imamo zahvaliti predvsem ljubemu Bogu za ugodno vreme, križevskemu g. dekanu Jos. Weixlu pa za vso vnemo in požrtvovalnost pri pripravah in vodstvu.

Aretacija skopljanskega odvetnika

Ne samo v Skoplju, temveč po vsej državi je vzbudila veliko senzacijo vest, da so v Skoplju zaprli odvetnika dr. Andreja Druškoviča zaradi številnih goljufij, ki jih je zakrivil v svojem poklicu. Dr. A. Drušković je bil pred 6. januarjem vpliven politik bivše Samostojne demokratske stranke in tajnik pok. dr. Žerjava in baš zaradi tega je njegova aretacija tem bolj izvala senzacijo. Srbski listi obširno poročajo o dr. Druškovicu. Iz belgrajske »Pravde« posnemamo:

Dr. Drušković se ima za uspeh svojih številnih protizakonitih dejanj predvsem zahvaliti svoji neverjetni drznosti in arogantnosti, s katero je nastopal povsod, bodisi v privatnih ali oficielnih krogih. Zlasti ni nikoli pozabil drzno nahruliti one uradnike sodišča, pri katerih so ležale tožbe proti njemu ali kakšni akti, ki so se mu zdeli važni. Vrsta protizakonitih dejanj dr. Druškoviča sestoji iz najrazličnejših zadev. Gre za utajo tuje imovine in denarja, dalje za terjatve enega in istega dolga po večkrat, za ponarejanje listin itd.

Dr. Drušković je imel precej žrtev najrazličnejših stanov. Med njimi so bili mali trgovci, obrtniki in delavci, dalje bogataši in tudi več javnih funkcionarjev.

Med številnimi podvigi podjetnega advokata je tudi tale: Katoliška škofija v Skoplju je dala neki svoj lokal v ulici Kralja Petra v najem konfekcijski zadrugi. Obe stranki sta napravili pogodbo po zakonitih predpisih. Ker pa je škofija rabila svoj lokal pred potekom te pogodbe, je poverila zadevo dr. Druškoviču, naj na lep način skuša stvar urediti tako, da se bo zadruga prostovoljno izselila. Dr. Drušković je takoj pisal zadrugi, da se mora takoj izseliti. Ker se zadruga na ta poziv ni izselila, je poslal nekega dne po kosilu, ko v trgovini ni bilo nikogar, tja svojega pisarja, slugo in ključavničarja z nalogo, naj zmečejo vse na cesto. Ti trije so se pokorili temu in vdrli v lokal ter začeli metati iz njega robo. Ko so opravili, so zbežali. Ko so popoldne prišli uslužbenci zadruge v lokal, so med drugim opazili, da je zmanjkalo 50 svilenih kravat v vrednosti 2000 Din. Zaradi tega je zadruga proti dr. Druškoviču naperila tožbo zaradi vlomne tatvine.

Največ protizakonitih dejanj dr. Druškoviča pa tvori dvakratno plačevanje dolgov, kar je znal on v svojem svojstvu kot advokat izvrstno izpeljati. Na ta način je oškodoval največ žrtev.

Ko so dr. Druškoviča aretirali, so napravili pri njem tudi hišno preiskavo in pri tej priliki našli v skritem predalu tudi 60.000 Din v gotovini. Iz tega sklepajo, da je dr. Drušković, ki so mu tla že postajala prevroča, skušal pobegniti v inozemstvo. Sodišče je uvedlo obširno preiskavo in zdi se, da bodo prišle na dan še marsikatere zanimive goljufije.

Gotovlje

Prijeta tatica. Kakor smo poročali, je bilo v nedeljo popoldne ukradenih posestnici Kuder Din 28.000. Vztrajni preiskavi se je posrečilo, da je prišel tat kmalu v prave roke. Ugotovili so, da ni denarja vzel nihče drugi, kakor njena služkinja in je bil v zvezi z njo aretiran tudi neki moški, kateri je pa tajil vsako krivdo in bil že izpuščen na svobodo. Pač pa so pridržali v zaporu služkinjo. Služkinja je prišla skozi okno in so se na postelji poznali odtisi njenih čevljev.

Cerkveni vestnik

Za duhovnike bodo tridnevne duhovne vaje v Domu 25. do 29. septembra. Ker je še prostora, **prijavite se.** — Vodstvo Doma.

Nabavite si takoj brošuro

Za občinske volitve

Brošura vsebuje:

zakon o volivnih imenikih
zakon o občinah
uredbo o sestavi kandidatnih list

Naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in stane 5 Din brez poštnine.

Franc Voglar - 50 letnik

Človek ne bi verjel, če ne bi krstna knjiga v Naklem pričala, da je bil tam dne 20. septembra 1883 rojen Franc Voglar, oni Voglar, ki ga pozna Tržič in vsa okolica. Kjer rabijo svetlobo, tja pokličejo najprej g. Voglarja, ki prinese svetlobo s

svojim vedno vedrim in veselim obrazom, a ker mora kmalu naprej, pusti na mestu svoje delavce, ki narede vse potrebno, da v poslopju ali kjer je že treba, zažari električna luč. Kot obratovodja v elektrarni barona Borna, kjer službuje že nad 25 let, je res vsestransko zaposlen, a kljub temu je vedno pripravljen vsakomur postreči, če drugače ne more, pa vsaj z lepo in prijazno besedo. Zato pa tudi ne pozna nobenega nasprotnika; vsak ga ima rad, saj postreže vsakomur z enako vljudnostjo. Poleg raznih napeljav in drugih del so njegov ponos zlasti razsvetljava farne cerkve v Tržiču in odra v »Našem domu«.

Mnogoštevilnim častitkam, ki jih bo danes prejemal, se pridružuje tudi »Slovenec«, ki vsak dan zahaja v njegovo hišo, in mu želi, naj bi pomagal Tržiču in okolici tudi v bodoče do čim lepše in večje svetlobe.

Uboj v Podgorici

Ljubljana, 19. sept.

Mali kazenski senat je danes obravnaval uboj v Podgorici pri Črnučah, katerega žrtev je 4. decembra lani postal kovač drž. železnic Grojzdek Anton. Drž. tožilec je tega uboja obtožil mladega krojaškega pomočnika Franceta Zajca iz Podgorice. Po uvodnih formalnostih in prečitani kratki obtožnici je vprašal senatni predsednik g. Adolf Hudnik obtoženca: »Ali priznate krivdo?« Obtoženec je tiho odvrnil: »Popolnoma ne!« Nato je začel prostodušno slikati ves dogodek, ki se je razvijal pred Ježkovo gostilno na cesti in pred gasilnim domom. Bil je sam v silobranu ter se je bal Grojzdeka, ki je bil znan kot zelo močan človek in pretepač. Bilo je okoli osmih zvečer. Sojer in Grojzdek sta bila sama na cesti. Sojer mu je dejal: »Šuft!« Sam je bil trezen. Predsednik: »Rekli ste Sojerju, da mora teči.« Obtoženec: »Sam je tekel.« Predsednik: »Pa vi?« Obtoženec: »Za njim sem tekel do gasilnega doma.« »Kaj ste tam delali?« Obtoženec: »Tam sem mu po domače povedano dal par klofut.« Predsednik: »Kako velik je bil Grojzdek?« Obtoženec, ki je majhne postave, a predsednik velik, kratko: »Tako velik ko vi, gospod sodnik.« Predsednik: »Kam ste merili, ko ste mahali proti Grojzdeku?« Obtoženec: »Nikamor nisem meril. Sovražila se nisva. Ko sem ga sunil, sem takoj vedel, da sem ga preveč. Pri gasilnem domu je padel.« Obtoženec se je drugače kesal svojega dejanja.

Priča Ignacij Sojer, bratranec obtoženčev je obširno pripovedoval, kako se je razvijal usodne nedelje ves dogodek in kako je prišlo do konflikta. Priči je obtoženec rekel, da naj izgine, ker drugače ga bo.

Predsednik je nato prečital izpovedbe ostalih prič, ki so bile zaslišane v preiskavi. Tri priče so poudarjale: »Grojzdek je bil izzivač in pretepač ter zelo močan.« Grojzdek drugače zaradi tepeža ni bil nikdar kaznovan. Grojzdek se je po zabodljaju plazil še kakih 85 m daleč. Nato se je zgrudil. Dobil je vbodljaj pri levi strani vratu navpično v prsa ter je rezilo seglo 4 cm globoko v leva pljuča. Po govorih državnega tožilca dr. Ogoreutza, zastopnika pokojnikove matere dr. Žužka in branilca dr. Mihe Kreka je predsednik nato objavil sodbo, s katero je bil France Zajc obsojen zaradi uboja na 1 leto in 6 mesecev strogega zapora. Branilec je prijavil proti sodbi revizijo in priziv. Razprava je trajala dve uri in pol.

Ptuj

Zopet je gorelo. Ogenj je upepelil posestniku Francu Pihlerju v Gruškovcih stanovanjsko hišo; zgorelo je vse pohištvo in obleka. Gospodarsko poslopje so rešili pred plameni. Skupna škoda znaša 12.000 Din in je le deloma krita z zavarovalnino. Tudi je zgorel posestniku Juliju Čihalu v Spodnji Hajdini skedenj in hlevi. Še stanovanjska hiša bi do tal pogorela, ako je ne bi debela ilovnata plast obvarovala pred ognjem, le streha je vsa zgorela. Pri gašenju so sodelovali gasilci iz Hajdine, ki so hkrati preprečili, da se ogenj ni dalje razširil. Škode je okrog 30.000 Din, kritje z zavarovalnino pa je malenkostno. V obeh slučajih se še ne ve, kako je ogenj nastal.

Poroka. V cerkvi sv. Petra in Pavla sta se te dni poročila g. Andrej Kovač, visokošolec iz Ptuja in gdč. Marija Brenčič, posestniška hči iz Rogoznica. Bilo srečno!

Ljubljanske vesti:

Likof na Ljubljanici

Zadnji del betonirane Ljubljaničine struge pod šentpeterskim mostom. — Na desni velika črpalka in korito, po katerem teče voda iz kanalov.

Ljubljana, 19. sept.

V noči na danes približno okoli polnoči so delavci Ljubljanske gradbene družbe zaključili betoniranje dna Ljubljanice, v kolikor je bilo letos nameravano. Ljubljanska gradbena družba je danes priredila svojim delavcem likof, delavci pa so zadnji del struge okrasili z zastavicami in zelenjem.

Z delom je družba pohitela zaradi dežja, ki se v jeseni obljublja. Izkopati pa ima še okoli 2000 m³ zemlje na kraju, kjer bo stala bodoča elektrarna, kar bo trajalo okoli 10 dni, dalje bo družba uredila obrežja ob vsej strugi in očistila strugo pod trimostjem, kjer je nanesla zadnja visoka voda mnogo gramoza. Glavno delo pa je kolikor toliko končano. Podjetje je dovršilo kljub vremenskim neprilikam, ki so ji spomladi nagajale, delo izredno naglo, zakaj rok je bil šele za 21. oktober za prvi del naročila, za drugi del pa šele 21. november. Torej je delo končano dva meseca pred rokom. Da je delo tako naglo napredovalo, je zasluga motorizacije dela, zlasti motorizacije odvoza. Obžalovati je le, da niso razpisana še nadaljnja dela na Ljubljanici, ker je še dva meseca čas za delo in bi ta čas imelo tistih 300—400 delavcev, kolikor jih je bilo sedaj zaposlenih, še vedno zaslužek. Poudariti pa je treba, da kljub temu, da se je delo vršilo s stroji, kljub visokemu številu delavstva in kljub težavnemu načinu dela, ni prišlo letos do nobene resne nesreče pri delu, kar je podjetju nedvomno v čast in ponos. Tudi solidnost izvršenega dela more služiti podjetju v ponos.

Betoniranje končano.

Krožna tramvajska proga

Ljubljana, 19. sept.

Sedaj, ko so glavne ovire za zgraditev krožne tramvajske proge končnoveljavno odstranjene, delo prav živahno napreduje. Sedaj so delavci že na Dunajski cesti, delajo pa tudi že pri gradnji progovnega trikota pred kavarno Evropo. Ob progi postavljajo lične stebričke, ki jih v obliki štirikota sestavljajo jekleni drogovi. To so nosilci prečnih žic, na katere pride vozna žica. Dosedanji so bili okrogli, novi pa so bolj praktični in cenejši. In kar je glavno: napravljeni so bili doma v delavnici Maloželezniške družbe z domačimi močmi in iz domačega jekla. Tako ni bilo za te drogove treba plačati nobene carine. Vseh novih stebričkov bo okrog 190 ter bodo po večini stari stebrički izmenjani. Pri nabavi teh stebričkov je Maloželezniška družba prihranila okoli pol milijona dinarjev, ki bi jih bilo treba več plačati, če bi jih nabavila v inozemstvu.

Družba upa, da bo delo napredovalo prihodnje dni povoljno, da bodo mogli že čez 10 dni pričeti z delom na Zaloški cesti in ga nadaljevati proti mestu. En teden bodo delavci delali podnevi in ponoči. Zaposlenih je pri gradnji tramvajske proge okoli 100 delavcev, ki so vsi domačini. Družba upa, da bo krožna proga dograjena do novega leta in da bo tedaj tekel tramvaj krog in krog Ljubljane.

Kaj bo danes?

Drama: »V agoniji.« Red sreda.

Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5, in mr. Kuralt, Gosposvetska 4.

*

⊙ **Redek življenjski jubilej.** V četrtek 21. septembra bo praznovala zdrava in vedra v krogu svojih sorodnikov svojo 80 letnico gospa Serafina Sajovic, vdova po odvetniku v Ljubljani. Ljubezniva gospa živi vse svoje življenje v našem mestu in ima v ljubljanski družbi mnogo prijateljev, ki ji iskreno čestitajo ob redkem jubileju!

⊙ **Služkinje!** Obveščamo Vas, da priredimo v nedeljo 24. t. m. izlet na Rožnik. Ob 4 popoldne bodo pete litanije in blagoslov z Najsvetejšim. Vabimo, da se izleta udeleži čim več služkinj. »Poselska zveza.«

⊙ **Narodna galerija.** Umetnostno zgodovinsko društvo priredi v sredo 20. septembra obisk Narodne galerije v Ljubljani ob treh popoldne. Vodil bo msgr. Viktor Steska. Člani društva in prijatelji umetnosti povabljeni. Sestanek na desni strani Narodnega doma.

⊙ **Smrad iz tobačne tovarne.** Prejeli smo: Tobačno tovarno ljubljansko prosijo prebivalci ob Tržaški in Bleiweisovi cesti, na Vrtači, Mirju, Viču, Pod Rožnikom in v Rožni dolini, da uredi prepariranje svojih tobačnih izdelkov tako, da se ne bo širil neznosen smrad po teh delih mesta in še čez. Stanovalci so si izbrali te dele Ljubljane iz zdravstvenih ozirov, da bodo na svežem, čistem zraku, ne pa v vzduhu, ki je nekaj tednov sem po krivdi tobačne tovarne slabši kakor na dvorišču najzanikarnejše kožarske strojarne. Takega obratovanja gotovo ni moglo in smelo odobriti nobeno obrtno oblastvo. P. n. upravo tobačne tovarne zato prosimo, da temu nedostatku za gotovo in za trajno odpomore.

⊙ **Tečaj ruskega jezika.** Po primeru prejšnjih let, priredi tudi letos Ruska Matica tečaj ruskega jezika za Slovence. Ta tečaj se deli v tri skupine: I. za začetnike; II. in III. za naprednejše. Za II. skupino so določene tudi vaje iz ruske klasične literature Puškinove dobe, zlasti Puškina »Evgen Onegin«, in Lermontova »Junak našega časa«. Za III. skupino pa iz literarne dobe po Puškinu, zlasti Turgenjev. Ukovina znaša 20 Din. Podrobnejše informacije: Ljudska šola na Zojsovem grabnu torek, četrtek in petek od pol 7 do pol 9 zvečer.

⊙ **Dobrim srcem!** J. S., hudo bolan (obojestranska odprta tuberkuloza), brez dohodkov, prosi usmiljene ljudi, da bi mu pomagali, da bi se mogel prehraniti in zdraviti. Vsak najmanjši dar bo hvaležno sprejel. Darove sprejema uprava »Slovenca«.

⊙ **Vrtni tatovi** so v noči na nedeljo po vrtovih v bližini Tivolija pokradli več palm in drugih lepotičnih rastlin, katere bodo skušali verjetno prodati. Občinstvo se naproša, da ne kupuje od neznanih in sumljivih ljudi lepotičnih rastlin ter da naznani vsak poskus prodaje policijski stražnici na Viču, kjer je bila tatvina prijavljena.

⊙ **Opozorilo kolesarjem.** Vojaška komisija pregleduje na Ambroževem trgu kolesa ter izda za vsako pregledano kolo posebno vojaško knjižico, ki jo mora lastnik kolesa dobro čuvati, da more z njo vedno dokazati, da je bilo njegovo kolo vojaško res pregledano. Kdor namreč tega po pregledu ne bo mogel s knjižico dokazati, bo po vojaških kazenskih predpisih najstrožje kaznovan. Vsi v Ljubljani bivajoči lastniki moških koles se radi tega opozarjajo, da gotovo pripeljejo svoja kolesa pravočasno k pregledu po onem vrstnem redu, ki je razviden iz razglasov, ki so nalepljeni po mestu. Kdor bi iz opravičljivih razlogov ne mogel priti ob določenem času k pregledu, naj pride, kadar pač more, vendar pa najkasneje do 27. septembra. Komisija posluje vsak delavnik od pol osmih dalje, dokler ne pregleda vseh pripeljanih koles.

⊙ **Dve nesreči.** V noči na včeraj so pripeljali s šišenske stražnice poklicni reševalci z avtomobilom v bolnišnico 47 letnega brezposelnega čevljarja Lenart Groharja iz Zg. Šiške. Groharja so ponoči neki moški napadli in ga resno obklali. — Včeraj malo predpoldne pa je na Bleiweisovi cesti neki voznik podrl Mino Lešnjakovo, ki je pri padcu dobila resne poškodbe na glavi. Ker je bila ponesrečenka nezavestna, ni bilo mogoče dobiti od nje točnih podatkov.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama:

V agoniji

Druga letošnja predstava (v soboto 16. t. m.) nam je prikazala dvodejansko dramo Miroslava Krleže: »V agoniji«, ki jo je izoblikoval naš odlični režiserski gost g. Branko Gavella. Ta večer je bil tudi obisk mnogo boljši.

Z »Agonijo« smo dobili že tretje Krleževo dramsko delo, ki spada v celoto »Glembajevih«. V njem pisatelj še ni tako vsebinsko poln, ne uporablja tako močnih dramatičnih zamahov in res šele začenja svoj razkrajajoči obračun s starim svetom, kakršen je v sodobni socialni in moralni revoluciji in evoluciji sam po sebi obsojen na smrt. Vendar je tudi to delo po svoji hladni, skoraj mrzli neizprosnosti, zlasti pa svoji motivni svojsvetnosti in zanimivem notranjem redu sodobno delo in za pisatelja zelo značilno.

Delo ima v svojem naslovu sicer še nekaj simbolno patetičnega in nejasnega, kar moti z ozirom na celoto; prav tako je v svoji etični usmerjenosti enostransko dognano. V agoniji, v zadnjih zdihljajih je tuja plemiška družba, ki se je ob prelomu Bog ve kako naslonila na narod, a živi izven njega, je sama v sebi moralno trhla, socialno in narodno odtrgana od živega telesa in ob svetovni peripetiji nujno doživlja svoje katastrofe. Prvi je v agoniji bivši gardni konjeniški polkovnik, baron Lenbach, ki je z vojno izgubil vse pogoje za življenje; moralno propali plemič izgublja že tudi vso zunanjo podobo svoje prejšnje družabne korektnosti; bivši špijon, sedaj izsiljevavec in pijanec stoji pred zadnjim korakom, da si konča življenje, čeprav sam ne misli še na to. In res se ustreli na ženino besedo, zakaj v njem živi vendarle še ostanek formalne časti. V »agoniji« se nenadoma zave tudi njegova žena Lavra. Iz družabnega poloma jo je sicer rešil njen zdravi čut za življenje in preživlja se za silo s svojim modnim salonom, ona, ki je bila generalova hči. Iskrena in naravno čuteča ženska je doživela vse razočaranje ob svojem možu, vendar mu je ostala dobra in prisrčna kljub temu, da ji je bil tuj in zoprn, odkar je prvič spoznala njegovo moralno brezsrčnost in sirovost. Ko se sreča z dr. Ivan pl. Križovcem, upa, da doživi ob njem tisto, kar ji ob možu ni bilo dano. Nad tri leta traja to razmerje, nazadnje reče svojemu možu zadnjo besedo in ga požene v smrt. Tedaj šele spozna, da je Križovec hladan uživavec, advokatski razumnik, samoljubno uravnovešen lahkoživec in da mu tudi ona ni bila nikoli več kakor kaka druga; po naglem sklepu si tudi ona požene kroglo v glavo.

Krleža je svojim trem glavnim osebam napisal dovolj obširno dramaturško razlago, tako da je drama predvsem podrobna dialogična izvedba intelektno zaključenega pisateljevega obračuna. Dve dejanji — dvoje smrti. Lenbachova smrt je zaključek socialno in moralno neupravičenega življenja in učinkuje kot presenetljiv dogodek, zadnje nasilje nesrečnih naključij. Lavrina smrt pa je dramatična katastrofa in zato je pisatelj pred njo v podrobnem razvil preteklost oseb, vse dramatično nesoglasje življenjskih naklepov, in končno napel usodno nagle sile, ki sklenejo zadnjo prevaro življenja. Tako je Krleževo dramatično delo zasnovano na dveh pravcih: temelji na naturalistični analizi življenja, ko zajema ljudi v njihovem okolju, notranji in zunanji osebni zgrajenosti in skoraj življenjepisni obsežnosti — usmerjeno pa je v razumskem idealizmu, ki predpisuje neizprosno kratke obračune, ali pa te obračune pušča nezaključene, neporavnane, kot kričeče primere današnjega nizkega moralnega sveta. Ljudem, kakor je Križovec, je vsako spoznanje življenjskih nasprotij in trpljenje le dialektična igra. Križovec je kriv Lavrine smrti, ker je amoralen in duhovno prazen možak, in niti njegovo nagnjenje za metafiziko ni drugega kot advokatska dialektika, orožje, s katerim zmaguje njegov nemirni egoizem. Idealno dovršeni materijalist gleda vse v luči lepe oblike, zato je tak moški največja ovira, da se ne more preurediti svet po boljšem spoznanju tistih, ki hočejo za nov življenjski red delati in trpeti. Zaradi njih so zastonj žrtve. Korektni zločinci nimajo vesti, ampak imajo močno razvite nagone in sebi odpuščajoč hladan razum.

Krleža je v vseh glembajevskih dramah segal samo v zgornje plasti družbe. Ni izbiral stanov, ampak je pokazal, da je ta družba sama po sebi bodisi zaradi svoje vzgoje in mišljenja bodisi zaradi ekonomske urejenosti kot celota slaba in da mora izginiti. Čeprav je glavno vprašanje v »Agoniji« bolj moralne kakor družabne vrste, je prav za prav družabno oholje osnova za moralne konflikte; ti ljudje so sicer individualno, še bolj pa družabno slabi. Prav zaradi tega Krleži zamerijo njegovo snov, zlasti ko je očitno, da je ost naperjena proti plasti nekdanjega plemstva in višjega meščanstva. Nas ta snov sicer ne moti, pač pa njegova naturalistično hladna borbenost in intelektualistično usmerjena umetnost ni mikavna. Vendar nam je njegovo delo kljub nasprotujočim etičnim premisam sprejemljivo, v toliko vsaj, v kolikor stremi po iskrenosti življenja in v kolikor se obrača proti družabnemu neredu. Zato je Lavra resnično tragična oseba, zakaj njena volja po sreči se razbije ob lepi moderni laži in popolni Križovčevi amoralnosti.

Ta mučna dramatična zgodba, enostranska zaradi svoje opredelitve na sloj, ima kot organizem zanimivo zgradbo. V nji ne najdemo enkratne krivde kakor v starejših dramah. Tragičen spor ne raste iz enega dogodka, ampak v nji je vse polno zvezanih nasprotij in celota sama stoji kot nerazrešljiva tragična krivda. Heroj je pisatelj, zakaj njegove katastrofe niso stopnice kvišku ampak premišljen in posrečen obračun; zmagovavec in maščevavec je pisatelj. Zato čutimo v vsej drami močne oblike, skladnost med resnično podobo in pisateljevo voljo. Usode ljudi pa bolj zgrabijo kot pretresejo — zakaj usodne zveze med dogodki so nekako nejasne, zamotane, kljub temu, da je tudi tu očiten glavni in prvi vzrok vsega nereda, ki leži tam daleč v preteklosti.

Gavellova režija je intelektualno realistični stil drame izdelala v lepi plastiki. Težki dialogi so kljub rahli zanesenosti, ki je na odru skoraj nezdružljiva z bistvom uprizarjanja, prehajali v zgodbe in dogodke in ustvarjali ozračje, polno neizprosne situacije. Da Gavella zna razgibati še tako mrtev prostor in mu vdihniti resničnega duha in občutja, smo že večkrat poudarjali. Njegova posebnost je pred vsem ta, da se ne stiska v majhen prostor, ampak ga razmakne kolikor more in vsega razčleni in napolni, najsi ima sam dva igravca. Kako samostojno in z dobrim okusom oblikuje, je najboljši dokaz konec naše igre. Lavra se ne usmrti na odru, kakor Lenbach, ker bi bila to malo zanimiva ponovitev prvega dejanja, pozorišče se preseli in razgiblje navzven in učinkuje mnogo globlje.

Vsi trije igravci: gosp. Sancin kot Lenbach, gospa Mira Danilova kot Lavra in gosp. Gregorin kot Križovec so se odlikovali v močnem in stvarnem pojmovanju igre, podrobni in fini izvedbi. Lenbach je izredno naporna in kočljiva naloga, prav tako Lavra. Oba igravca sta pokazala, da sta zmožna najtežjih nalog. Sancin raste v močno karakteristiko, čeprav se čuti, da se mu pod Lenbachom šibe noge. Gregorinu Križovec izredno prija in zlasti njegov mirni monolog v drugem dejanju je lepota svoje vrste. Naše gledališče v resnici zori, ne s posamezniki ampak, v celoti in »Agonija« je bila težka in uspešna preizkušnja.

F. K.

Pohujšanje v dolini šentflorjanski

Tretja dramska predstava je bilo Cankarjevo Pohujšanje v dolini šentflorjanski (v nedeljo, dne 17. t. m.). Tudi ta večer udeležba ni bila obilna.

To Cankarejvo delo je režiser gosp. O. Šest že mnogo izpopolnjeval in scenično preurejal. Sedaj smo dobili v skupni igri do skrajnosti zgoščeno farso, v posameznostih vsebinsko točnejše akcente — zlasti v II. dejanju — odrski prostor pa je v podobi smešne miniature pokazal zanimivo in morda najbolj ustrezajočo rešitev. Ker farsa prehaja na skrajne robove estetične dopustnosti in jo je mogoče prenesti samo kot izraz pisateljeve prav osebne ogorčenosti do občinstva in njegove morale in ker se je mnogo največje pesnikove bolečine zagrnilo v skrajno čudno podobo, ni tega dela nikoli mogoče gledati in uživati v povsem harmonični obliki. Smeh in bolečina je v njem, skladnost in odpor vzbuja. Pesem svetemu Alojziju — misel ni nova, pa jo moram ponoviti — boli količkaj resnobnega človeka. Žal velik del občinstva ostane hladan ob pretresljivem kriku o domovini in hlapčevstvu, z nekakim osebnim zadoščenjem pa jemlje moralno farso za pravo realistično podobo.

Igra je dobila tudi mnoge nove igravce. Pater g. Jermana je res dvignil igro, ker je zajel tudi njeno vsebino, gdč. Kukčeva ni sicer premagujoča pač pa zadovoljujoča Jacinta. Zlodeja g. Pečka poznamo že iz prejšnjih let kot odlično ustvaritev, nov je učitelj Sviligoj g. Gregorina in ima dobre karakterne domislice, ves domače originalen cerkovnik g. Lipaha. Krepak župan je g. Cesar; prav tako županja gospa Juvanova (nova režija ji je napisala za I. dejanje še nemo igro, ki spada v poglavje »Rošlinke«). Tudi ostale osebe so v marsikaki značilnosti dopolnjene.

F. K.

Na Durmitor

(Nadaljevanje)

Tisti dan je bil torek — pravoslavni praznik, slavili so svetca Ilijo. Zato je bil v Žabljaku vašar — semenj. Od vseh okolišnih krajev so prijezdili ljudje v narodnih nošah. Mladina se sprehaja po ulici, možje sede pred kafano na stolicah, naslanjajo se nazaj kot pri brivcu, trebuh imajo povezan s svilenim pasom, za katerega sta zataknjeni dve pištoli, nož, venkaj visi tudi težka verižica od ure. Možje sede in »zborijo«, lepo umirjeno z dostojanstvenimi obrazi. Pred najboljšo kafano je skupina veljakov: pop, župan, trgovec, ki se niti ne ozrejo, ko greva s tovarišem mimo.

V splošnem sva pa zbujala pozornost. Dva tenka študenta, s cepini in ohlapnimi nahrbtniki, smešnimi klobuki, golih nog, ki se skončujejo v ogromne »teretne« (tovorne) čevlje, kakor pravijo tod gojzercam. Hodiva med Črnogorci, mnogo večjimi od tebe, če meriš po telesu.

Postala sva dobre volje. Jaz sem požvižgaval, požvižgnil sem fantičku, ki je tekel od peka s kolačkom v roki. Fantek je pritekel k meni in postala sva prijatelja. Sinka edinka je pri tem opazoval njegov skrbni oče, žandarmerijski narednik. Povabil naju je v svoje stanovanje, da naju bo »častil«. Vstopiva v prijazno izbo, posedemo po skrinji in žena prinese vareniko, ljuto mleko, kajmak, kavo, kruh in začela se je gostija. (Kot človek narave imam dober instinkt, zato sem se počutil kot Janko in Metka, v pravljici, ki so ju redili za vzvišene cilje čarovnice.) Ko sva pospravila zadnje drobce, je častitelj z muko iztisnil, če imava pri sebi fotografski aparat. Da ga imava, sva odgovorila. In že smo se znašli za skednjem, kjer sva slikala njegovo porodico, rodno mu sestro, ženo v narodni noši in sinka edinka samega. Obljubila sva na svojo čast, da pošljeva slike, kar sva že storila. Še nama je naročil, naj pošljeva za sinčka mornarsko oblekco, hlače, kapo in jopič, kar po povzetju. »Mogoče«, sva odgovorila, nato odšla.

Mimogrede stopiva k peku, natovoriva se s kruhom. Greva še v dučan-trgovino z mešano robo. Trgovina je prav taka kot naše podeželske — sukno, osle, kose, sladkor, sploh, vsega kar hočeš. Zlasti mnogo pa opaziš steklenih ogrlic, ki jih dekleta prav rade devajo okrog vratu.

Oprtana kot osla sva bila v posmeh ponosnim Črnogorcem, ki čez junaške rame vržejo le z zlatom pretkano surko, vse drugo jim nosi konj. Ko sva odgovorila, da greva še nocoj preko vsega Durmitorja, so pokazali bele zobe, nekdo je bajal o volkovih, drugi o medvedu in kačah, tretji o duhovih.

Midva sva pa poslala sile v svoje mišice in se zagrizla v hrib. Ko se je zmračilo, je nastal na grebenu silen veter, odneslo naju ni, ker sva bila dobro obložena, privlekla se je megla in zakrila razgled. Vsedla sva se pod skalo, kjer sem tovarišu razkladal svoj sistem, da mi, mešanci po krvi, zmoremo večje duševne in telesne napore kakor pa nebastardirana plemena.

Zapela sva pesem, veter je prinesel iz doline odziv tovarišev, ki so pristavili k ognju večerjico — prižgano juho.

Zbogom Škrke!

Prinesla sva v bajto svežega brašna. Ostali bi lahko še nekaj dni. Pa so se privlekle sive megle, ki so se strnile v b ezkrajen oblak, nemilo je začelo deževati, nebo je sproščalo

Šareni pasovi

svojo jezo z grmenjem, bliskanjem in točo. Kaj hočeš, moraš se pripraviti na odhod. Poješ vse, kar imaš preveč, nato pospraviš stvari v nahrbtnik, zatekneš rožico za klobuk, v roko vzameš cepin, vrežeš svoje ime v bajtico, kljubovalno skloniš tilnik pod 30 kg težkim nahrbtnikom, pa hajdi na pot: svet je velik in dober je Bog, ki živi in čuva uradniške otroke.

Ob jezeru stopamo na Vratca, sedelce med Šarenimi pasovi in glavnim grebenom. Tu se zadnjič ozreš na Škrke, divno dolino. V nov svet stopaš na Dobri Do. Na levi so ti Zubci in Uvite grede, na desni Štit in Korulja s svojimi brezupnimi južnimi stenami. Čez sočne pašnike hodiš, gori, doli, med samimi ovcami.

Pred seboj zazreš kolibe, vse drugačne kot na Ališnici, lepe in snažne. Ko nas je zagledala pastirica, že postarna žena, je iz rebri pritekla k nam, poželela si je tobaka, mislila je, da ga imamo mi s seboj. Vedla nas je v svojo lepo, prostorno kolibo, kjer smo zamenjali zavojček cigaret za obilno mlečno malico. Tudi papir, tenek in voljan, ki smo ga bili vzeli s seboj v izvestne namene, smo dobro vnovčili. Prav radi vzemo tod slehern košček papirja, da si zvijejo svalčice. Posebno žene jih z neznanskim veseljem popuhajo.

Dobri Do je dokaj velika planina, cepljena v dva dela — gorenjega na rebri in dolenjega v dolinici. Prijazno te pozdravljajo ljudje. Neki pastir, že star, nas je ogovoril: »Sivi sokoli moji, kam vas pelje pot?« »Še danes v Komarnico!« smo mu odvrnili. »Koliko je do tja?« »Dve uri vi, jaz bi prišel v uri in pol!« Privzgojen čut za pravilno ocenjevanje razdalij nam je narekoval, da pomnožimo črnogorski dve uri s štiri in bo ravno prav. In res, za pot do Komarnice smo rabili hitre hoje brez prestanka — osem ur.

(Dalje.)

Kostevski kmetje branijo svoje pridelke

Divji prašiči, pustošijo njihova polja

Banja loka, septembra.

Naš kmet pravi: če ne bo suše in toče in ne divjih prašičev, bomo imeli jeseni živeža za zimo. Če ne bo divjih prašičev, pravi, ker tudi te živali vplivajo na letino naših krajev.

Letošnjo jesen je to prav posebno važno, kajti prašiči morejo napraviti iz razmeroma dobre letine slabo. Živali se pojavlja vedno več, v tropih, ki se z veliko naglico pomikajo iz kraja v kraj, za seboj pa puščajo puščavo. Njih zvesti tovariš je seveda jazbec.

Letos v gozdu ni želoda, žira, ne divjih hrušk in jabolk, zato prašiči silijo na polja, četudi je več ali manj nevarno. Lansko leto je bilo dovolj gozdnih sadežev, ki so nasitili divjad, zato smo imeli mir. Šele trda zima jih je prignala z višjih hribov v naše jarke in rebri.

Ako prijadra trop prašičev na koruzno njivo, polomi in potepta, seveda, če ima čas, prav do zadnjega koruznega stebla in zjutraj ne kaže kmetu drugega, kakor da pobere ostalo slamo in jo pokrmi živini. Gorje ovsu, če ga zavohajo. Niti pokositi ni mogoče slame, tako je stlačena in stolčena k zemlji. Prav pripravne so one njive, kjer sadijo krompir s plugom. Kar po vrsti gre dalje, orje in hrusta. Ti trije sadeži so v tem času najbolj v nevarnosti. No, v pozni jeseni bo prišlo tudi drugo na vrsto, letos je pričakovati, da bodo orali tudi pozimi po žitu, ker jih bo preganjala lakota.

Vpričo takega stanja si mora kmet sam pomagati. Svoja polja straži noč za nočjo in odganja klateže, dasi je ta posel silno težaven in naporen. Po poljih vidiš iz vej napravljene lope, pred njimi čez dan kup pepela, ponoči pa ogenj, ki daje toploto in razsvetljuje okolico. Prve dni je že sam ogenj odganjal živali, strah jih je bilo svetlobe, čez čas so se pa privadile tako, da jim je ogenj le še mrtvo strašilo.

Prve noči so prečuli čuvaji. Po napornem dnevnem delu se čestokrat zgodi, da znaten del stražnikov proti jutru v svojih lopah pospi, živali pa okoli njih uničujejo pridelek.

Do polnoči in čez gorijo ognji, čuje se razbijanje po starih loncih in starih kosah, čuje se petje in vpitje, ki proti jutru ponehava. Noč ima svojo moč. In kako ne, mnogi po več tednov že niso imeli ene cele noči spanja, to celo v času košnje in ko je bilo na polju dela čez glavo.

Skušajo očuvati pridelke tudi na ta način, da koruzo, oves, krompir sejejo in sade v bližini vasi, v nadi, da se živali vasi ne bodo tako približale. Nekaj časa je bilo to kaj vredno, pred dnevi pa so v vasi pod Zdihovem naleteli na šest prašičev komaj sto metrov od vasi v koruzi in celo za obrambnimi ognji.

Drugače si pa naš kmet pomagati ne zna in ne more. Mali lovski pogoni pa zaležejo prav malo. Živali se pomaknejo drugam, a se prav kmalu vrnejo. Pa tisto malo število odstreljenih živali še daleč ne dosega števila, za kolikor se divji prašič letno razmnoži.

Naj bo tako ali tako, res je le, da bo treba najti način, kako bi se zajezilo razmnoževanje v toliki meri, ker drugače bo čez čas obstoj marsikaterega kmeta, ki ima polja med gozdovi, v resni nevarnosti.

Koledar

Sreda, 20. septembra: Kvatre. Evstahij in tovariši, mučenci.

Novi grobovi

✝ **Julij Bellak.** Na Dunaju je v ponedeljek v starosti 75 let umrl bivši dolgoletni glavni ravnatelj in upravni svetnik TPD g. Julij Bellak. Rojen na Dunaju je po dovršenih študijah vstopil v službo TPD. Bil je zelo vesten in marljiv, zato je hitro napredoval. Leta 1906 je bil imenovan za glavnega ravnatelja in je kot tak vodil TPD do 1929. Pod njegovim vodstvom so bili modernizirani vsi obrati in uvedene vse najnovejše pridobitve na polju tehnike. Med uradništvom je bil rajnki zelo priljubljen in so ga vsi nameščenci visoko cenili. Pokopali ga bodo danes dopoldne na Dunaju. Blag mu spomin!

✝ **Dr. Viktor Slamnik,** mornariški štabni zdravnik v p. je pri Sv. Juriju ob Taboru mirno v Gospodu zaspal. Pokopali ga bodo v četrtek ob 10 dopoldne. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

✝ **Na Bledu** je nenadoma umrla ga. **Giannind Mysz.** Pogreb bo danes ob 4 popoldne. Naj v miru počiva!

Osebne vesti

— **Za stalnega izvedenca v pisemski in slikarski stroki** je bil pri deželnem sodišču v Ljubljani zaprisežen g. Viktor Cotič, profesor na III. realni gimnaziji v Ljubljani.

— **Upokojeni** so nižji voj. uradniki I. razr. ekonomske stroke Lovro Verčko, Ivan Marenčič in v inženjersko-tehnični stroki Ivan Kutnar; poročnik korvete Božidar Magdič in peh. narednika-vodnika I. razr. Miroslav Kimle in Josip Prohaska.

— **Pri motenjih v želodcu in črevih,** bolečinah v trebuhu, razdraženosti, nervoznosti, omotici, težkem snu, splošnem slabopočutju, zmanjšani moči za delo se doseže olajšanje z dnevno čašo naravne **»Franz-Josef«** grenčice. Sloviti zdravniki hvalijo izborno lekovitost, ki jo nudi **»Franz-Josef«** voda v svoji lastnosti kot milo odvajajoče sredstvo posebno polnokrvnim, korpulentnim ljudem, trpečim na protinu in hemeroidih.

Ostale vesti

— **Brezposelnim učiteljskim abiturijentom in abiturijentkam!** Odsek brezposelnih učiteljskih abiturijentov pri sekciji JUU v Ljubljani bo priredil 29. in 30. septembra tečaj, združen z občnim zborom. Na tečaju se bodo obravnavali problemi, ki so danes nad vse aktualni: Učiteljstvo in sokolstvo; Izvenšolsko delo mladega učitelja; Življenje vzgaja; Mlada učiteljica; Iz šolske prakse; O našem položaju itd. Na sporedu so tudi hospitacije. Vršil se bo tudi občni zbor odseka za leto 1933/34. Da bo vsakomur mogoče priti na tečaj, smo poskrbeli za povrnitev stroškov za vožnjo, hrano in stanovanje. Zato na postaji ne oddajte voznih listkov, marveč jih predložite odboru. Prosimo vsakogar, da si po možnosti preskrbi vse sam, kdor pa ne more, mu bo pomagal odsek. Vsakdo naj pošlje svoj naslov do 25. septembra in omeni, na kaj reflektira, ali samo na povrnitev voznih stroškov, ali samo na hrano ali stanovanje. Vsakomur, ki nam bo pravočasno javil svoj naslov, bomo poslali izkaznico, s katero bo dobil povrnjeno vožnjo (hrano, stanovanje). Tovariši, ki so v Ljubljani, naj tudi sporoče svojo udeležbo. Kdor bi rad pomagal pri organiziranju tečaja, ali pa dal prenočišče ali hrano za dneve prireditve, naj se oglasi vsak dan med 10—12 dopoldne v »Čitalnici« v Frančiškanski ulici. Pozivamo še enkrat vse absolvente ljubljanskega učiteljišča, da se tečaja udeleže, absolvente mariborskega pa, da pošljejo svoje delegate. — Odbor.

— **Pomlad v jeseni.** Na vrtu posestnika g. Vinka Vidmarja cvete jablana. Prav lep cvet je s te jablane 18. septembra utrgal g. Rudolf Drolc in ga poslal našemu uredništvu. Hvala!

— **Slovensko planinsko društvo** sporoča, da bosta Aleksandrov dom in Vodnikova koča od 20. t. m. dalje zaprti. V Triglavskem pogorju so odprte in oskrbovane še naslednje planinske postojanke: Aljažev dom v Vratih, Triglavski dom na Kredarici, Staničeva koča in Koča pri Triglavskih jezerih.

Na željo številnih interesentov je redni vpis v DOPISNO TRGOVSKO ŠOLO v Ljubljani podaljšan do 22. t. m.
Tudi za ta čas nudimo izjemne ugodnosti.

— **K požaru pri g. Zupančiču v Dolskem** nam pošilja Prostovoljno gasilno društvo v Dolskem sledeče: »Ni res, da gasilnemu društvu iz Dolskega pri požaru ni pritekla voda, ker so morali cevi zamašiti, pač pa je res, da so bile cevi popolnoma v redu in da je voda pritekla takoj. Res je sicer, da so gasilci iz Dola tudi pomagali gasiti, vendar pa že takrat, ko so ti prišli, ni bilo več tolike nevarnosti, da bi zgorel tudi dom g. Zupančiča. Res je tudi, da je bila med brizganjem prerezana ena cev z nožem, kar je naredil zloben človek iz sovraštva do gasilcev ali pa do g. Zupančiča, vendar pa je imelo društvo rezervno cev takoj na razpolago in to gašenja ni oviralo.«

— **Pri hemeroidalni bolezni,** zagatenju, natrganih črevih, abcesih, sečnem pritisku, odebelelih jetrih, bolečinah v križu, tesnobi v prsih, hudem srčnem utripanju, napadih omotice prinaša uporaba naravne **»Franz Josefove«** grenčice vedno prijetno olajšanje, često tudi popolno ozdravljenje.

— **Strokovna organizacija natakarjev.** Dne 14. septembra se je vršil v Mariboru širši sestanek mariborskih članov Strokovne organizacije natakarjev in hotelskih kuharjev za dravsko banovino. Ljubljanske odposlance je pričakovalo precejšnje število mariborskih tovarišev. Kljub pozni uri je zbor vzel vsa poročila z zanimanjem na znanje ter se je prijavilo mnogo novih članov. Mlado gibanje med natakarji si tako osvaja kraj za krajem. Organizacija zasluži s svojimi težnjami do napredka posebno od naših tujskoprometnih ustanov vsestransko podporo.

— **Černetov poslovni koledar,** šesti letnik 1934 izide v novembru ter bo dostavljen in razposlan dosedanjim naročnikom. Cena kot doslej 30 Din, sodišča in uradi uživajo popust. Vsled omejene naklade so naročila nujna: Dvorni trg 1, Ljubljana.

— **Vkuhavanje (konserviranje)** sadja in zelenjave za zimske mesece je sedaj najvažnejše opravilo naših gospodinj. Nov pomnožen in izpopolnjen natis je knjižica našega sadjarskega strokovnjaka M. Humeka: »Sadje v gospodinjstvu«, kratek navod o ravnanju s sadjem, o domači sadni uporabi in o konserviranju sadja in zelenjadi je najboljši pripomoček in svetovalec gospodinjam pri teh opravilih. Knjiga ima 100 strani in nad 90 slik med besedilom in 4 večbarvne tabele. Cena je za broširano knjigo 24 Din, založila jo je Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Ker je bila druga izdaja te knjižice že precej časa razprodana, je oskrbelo založništvo sedaj tretjo, jako pomnoženo in izpopolnjeno. Obširno je obdelano poglavje o sadnem izboru dravske banovine, o povzročiteljih razkrajanja, o spravljanju, razbiranju, shranjevanju in vlaganju ter važnosti sadja kot živilo. Razširjeni sta zlasti poglavji o sušenju sadja in o napravi brezalkoholnih sadnih pijač. Knjižica bo našim gospodinjam in njihovemu naraščaju velik pripomoček in kažipot pri uporabi in predelavi sadja v domačem gospodinjstvu. Ker je ravno sedaj pravi čas za vlaganje in konserviranje raznega sadja in zelenjave, knjižico toplo priporočamo.

— **Pri boleznih srca** in poapnenju žil, nagnjenosti h krvavitvam in napadih kapi zasigura **»Franz Josefova«** grenčica lahko izpraznjenje črevesa brez vsakega napora.

Krka

Vabimo k blagoslovitvi novih orgel in slavnostim v čast sv. Kozmu in Damijanu v župni in romarski cerkvi v Krki pri Stični, dne 24. sept. Začetek ob pol 3 popoldne: Blagoslovitev orgel, nato govor z razlago orgel. Spored cerkv. koncerta: 1. Rheinberger: Preludij (orgle); 2. Železnik: Vi oblaki (adventna); 3. Premrl: Le spi... (božična); 4. Vodopivec: Pod oljkami (postna), 5. Vavken: Razveseli se Kraljica (velikonočna); 6. Premrl: Zastorale (orgle); 7. Mihelčič: Večerni zvon (ten. solo z violino); 8. Kimovec: Slava ti, Brezmadežna; 9. Foerster: Ave Marija (»Gorenjski slavček«); 10. Canestrari: Slavnostni Allegretto (orgle); 11. Premrl: Sveta Cecilija (moški zbor); 12. Sattner: Evharistično Srce; 13. Mav: Sv. Kozma in Damijan. — Blagoslov z Najsvetejšim. — Orgelske točke in spremljavo izvaja mons. St. Premrl. Vstopnina: sedeži: 10, 6, 4 Din, stojišča: 3 Din, otroci: 1 Din. Predplačila se hvaležno sprejemajo! — Vabimo k obilni udeležbi! — Pripravljalni odbor. — Cerkveno predstojništvo.

Specijelni entel oblek, ažuriranje, predtisk najhitreiša postrežba — najfineiše delo pri
Matek & Mikeš, Ljubljana
poleg hotela Štrukelj
Vezenje raznovrstnih monogramov, perila, raves, pregrinjal, entlanje, izdelovanje gumbnic.
Velika izbira predtiskanih žen. ročnih del. Vsled najmodernejše ureditve podjetja — najnižje cene.

Mariborske vesti:

Izgnanci se vračajo v domovino

Te dni se je zopet vrnilo v svojo domovino Slovenijo nekaj delavcev z družinami, ki so bili doslej zaposleni v Nemčiji. Med temi žalostnimi primeri je hudo tragičen in kriviičen slučaj obratovodje A. Pavliča, ki je bil dolga leta zaposlen pri neki berlinski steklarski tvornici. Izgnani Pavlič je doma od Sv. Vida pri Planini in se je že njegov ded ob pričetkih slovenskega izseljevanja v tujino izselil v Nemčijo. Pavlič jedva zna še nekaj slovenskih besed, pa so ga izgnali navzlic vsemu, ker je rodom iz Slovenije, dasiravno je že po pokojnem dedeku prešlo nanj nemško državljanstvo. Kakšna je bila procedura pri izgonu? Silno kratka. V dveh dneh je moral pospraviti in zbrati, kar je najnujnejšega, v kovčeg. Vse drugo so mu zaplenili, tudi hranilne knjižice z nekaj prihranki, ki jih je ob skromnem življenju dajal na stran ter jih vlagal v denarni zavod. Vozovnico so mu kupili do Maribora, ga pospremili do kolodvora... Še bodo sledili, kakor pravi Pavlič, ljudje, ki nosijo po tujini samo to krivdo, ker so slovenskega pokoljenja in krvi...

☐ **Pomagajte revnim študentom!** Vsi, ki bi bili pripravljeni pomagati revnim mariborskim dijakom za časa šolskega leta 1933-34 s stalnimi mesečnimi denarnimi prispevki (tudi najmanjši dar je dobrodošel) ali s hrano (zajtrek, obed, večerja) naj se blagovolijo zglasiti v Gledališki ulici št. 2, pritličje, desno, popoldne od 5. do 6. Istotam se ob označeni uri sprejmejo naslovi za instrukcije, ki bodo revnim dijakom zelo dobrodošle.

☐ **Pomemben uspeh planinca.** V začetku septembra je obsolviral g. Žoltan Hollosy, zasebnik iz Murske Sobote turo na Matterhorn, kot prvi član mariborskega slovenskega planinskega društva v času 7. ur 40 minut ter s tem izboljšal dosedanji jugoslovanski rekord, ki je znašal 8.20.

☐ **Moški zbor »Maribora«** ima drevi ob 8 pevsko vajo. Pridite vsi in točno! — Tajnik.

☐ **Mestno načelstvo razglaša,** da se vrši popis v tem letu še nepregledanih konj, vprežnih vozil in koles, v vojaško-evidenčne svrhe na vojaškem vežbališču Tezno dne 25. in 26. sept. t. l., vsakokrat s pričetkom ob 7. uri zjutraj. Dne 25. septembra se vrši naknadni pregled še nepregledanih in za vojaško službo še neocenjenih konj in vprežnih vozil, naslednji dan 26. septemrba pa naknadni pregled koles.

☐ **Mestna podjetja** se s prvim oktobrom t. l. preselijo v nove poslovne prostore v poslopju Mestne hranilnice na Slomškovem trgu.

☐ **Mrtvoud na cesti.** 37 letni posestnik Miroslav Ferk iz Št. Ilja se je na Koroški cesti pred hišo št. 2 nenadoma zgrudil na tla in obležal v nezavesti. Na mesto nesreče so pribrzeli reševalci, ki so ugotovili, da je Ferka zadel mrtvoud po vsej levi strani telesa, ter ga prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico.

☐ **Maratonec pri mednarodnih dirkah.** Mednarodnih kolesarskih dirk, ki bodo v nedeljo, dne 24. t. m. na Dunaju, se udeleži tudi znani slovenski kolesarski prvak Štefan Rozman, član kolesarske sekcije tukajšnjega SSK Maratona.

☐ **SSK Maraton.** Danes ob 18 redna seja upravnega odbora. Brez posebnih vabil. — Tajnik.

☐ **Še do sobote, 23. t. m.** sprejema gledališka blagajna (tel. 2382) prijave za abonma za gledališko sezono 1933-34, ki bo zelo pestra in zanimiva ter bo že otvoritvena predstava — Krleževa drama »Gospoda Glembajevi« v režiji najboljšega jugoslovanskega režiserja dr. Branka Gavelle — za Maribor velika senzacija. Poleg imenovanega režiserja bo letos gostovalo več odličnih gostov, kar bo nivo brezdvomno zelo dvignilo. Abonma se plačuje v sedmih, današnjim časom primernih obrokih (od Din 9 navzgor) ter obsega 12 dramskih in 8 glasbenih predstav. Dobe se tudi bloki, ki omogočajo obisk na poljuben dan in pri poljubni predstavi. Letos je razpisan tudi abonma »četrtek« ter bodo abonentje tega abonmana dobivali svoje predstave izključno ob četrtkih.

☐ **Mrtvaški zvon.** V splošni bolnišnici je v ponedeljek večer umrl Matjašič Franc, strojni pomožni delavec državne železnice v 41. letu starosti. Pogreb bo v četrtek ob 4. popoldne na pokopališče v Studencih. Rajnemu večni mir, preostalim pa naše sožalje!

☐ **Za dijaštvo velika ugodnost.** Da se omogoči učencem in dijakom, ki stanujejo izven Maribora, cenena vožnja v šolo, je upravni svet Mestnih podjetij na svoji včerajšnji seji sklenil, da so za učečo se mladino, ki pohaja v mariborske šolske zavode, ob šolskem času, in na progi od bivališča do šole, uvedejo posebne stalne mesečne karte po 50 par. Omenjeni sklep je toplo pozdraviti, ker bo mnogim staršem otrok, ki bivajo daleč zunaj, prihranil precej na izdatkih. Omenjene stalne karte bodo veljavne tudi za prestopne postaje.

☐ **Otrokova slutnja...** Že včeraj smo poročali o tragični smrti posestnika Jožefa Divjaka iz Svečine. Obdukcijska komisija je zastrupljenemu Divjaku odvzela notranje organe, ki se odpošljejo fiziološkemu institutu v Ljubljani. Tudi se je zaplenilo nekaj zastrupljene moke, ki je ostala pri prirejanju usodne potice, in kos preostale zastrujene potice. Značilno je, da je 12 letna rejenka najprej pokusila potico, ki se ji je pa zdela tako grenka, da je takoj dejala Jožefu Divjaku, naj ne je, češ da je potica tako čudna. Divjak se za to ni zmenil in je navzlic vsemu povžil tri kose zastrupljene potice, kar je bilo zanj usodno. 12 letna rejenka pa je povžito potico radi grenkobe izbljuvala, kar jo je rešilo. Za Divjakovo ženo, ki je šla čez mejo in ki je osumljena dejanja, so naeš oblasti izdale tiralico.

☐ **Revna deca.** Tudi letos se je sprejelo v tukajšnje Dnevno zavetišče 101 otrok, ki so preko dneva brez zaščite in nadzorstva zaposlenih staršev.

☐ **Nova avtobusna proga.** Na včerajšnji seji upravnega sveta mestnih podjetij se je sklenilo izvesti poizkus uvedbe rednega avtobusnega prometa na progi Glavni kolodvor—Banov. hranilnica in Koroška cesta—Vrbanova—Smetanova ulica.

☐ **Žrtev...** Pred senat petih sodnikov sta včeraj stopila dva mlada fanta, brata: 23 letni Pihler Avgust in 20 letni Pihler Matija iz Očeslavec. Na vesti imata krvav zločin — uboj mladega fanta, Jožefa Mira. Bilo je v nedeljo 23. julija t. l. Oba Pihlerjeva sta šla h Kapeli in od tam v vinotoč posestnika Bračka, kjer je bila zbrana večja družba fantov. Čez nekaj časa se je tej družbi priključila še druga družba, bili so to fantje iz sosednje vasi, Grabanoša, med njimi je bil tudi Mir. Vsi skupaj so popili več litrov vina. Od Bračkovega vinotoča so odšli še v Smodišev vinotoč in od tam na dom posestnika Frasa Ivana, v Okoslavcih. Od soseda Kurbusa so si dali prinesti vina. V začetku je vsa družba mirno popivala in bila dobre volje. Nihče ni slutil, da bi prišlo do kakšnega nesporazuma in prepira. Naenkrat pa je obtoženi Avgust Pihler udaril s kupico po mizi in sunil Hrašovca v prsa tako, da se je prevrgel, dočim je njegov brat zagrabil Maguša Leopolda in ga vrgel skozi vrata. Naenkrat so bili vsi fantje izrinjeni od obeh obtožencev iz Frasove veže in so začeli bežati. Med begom je padel Mir vznak. Prvi je priskočil k njemu starejši Pihler ter ga začel vleči za lase, brat Matija pa ga je brcal z nogami, potem pa potegnil nož in ga zabodel naravnost v srce, pri tem je še vedno držal Pihler Avgust nesrečnega fanta za glavo, tako da ni mogel vstati. Šele na poziv drugih je izpustil svojo žrtev. Mir je takoj podlegel rani, ki je bila smrtonosna. Obtoženca sta dobila po osem let težke ječe.

TEKSTILNA TOVARNA BEER, HRIBERNIK & COMP., ST. VID NAD LJUBLJANO sprejme za takojšen nastop
enega **tkalnega mojstra**
enega **prevzemalca blaga**
enega **kosmatilca (Rauher)**
s prakso.
Prednost imajo vojaščine prosti jug. državljani. Lastnoročno pisane ponudbe s prepisi spričeval ter zahtevki se sprejemajo do 25. t. m

Celje

⌀ **Drugo javno predavanje** o plinskih napadih in o zaščiti zaledja proti njim se je vršilo v nedeljo dopoldne pred številnim občinstvom na Dečkovem trgu. Predaval je g. poročnik Toš, ki je v poljudni obliki opisal delovanje posameznih plinskih bomb in tudi povedal, na kakšen način se moremo proti njim braniti.

⌀ **Nočni plinski napad,** ki bi se moral vršiti v torek, dne 28. t. m., je preložen na poznejši čas.

⌀ **Za izlet na Plitvička jezera,** Senj—Novi—Crikvenica—Sušak v dneh 23. do 25. t. m. je prostih še nekaj mest. Prijave sprejema samo še do četrtka 21. t. m. pisarna mestnega avtobusa na magistratu.

⌀ **Umrl** je v celjski javni bolnišnici Karel Herman, 48 letni zidar s Pristave pri Dobrni. N. v m. p.

⌀ **Seja okoliškega občinskega sveta** se je vršila v petek ob 6 zvečer na Bregu. V uvodu je g. župan poročal, da se je uredba o zatrošarinjenju vseh alkoholnih pijač dobro obnesla. Iznova se da v zakup občinski lov v Zagradu. Odobri se 1200 Din, ki jih je dobil gospod, ki je zastopal okoliško občino pri deputaciji, ki je šla v Belgrad 30. marca. Nato so bile izvršene volitve v reklamacijski odbor in za vsa tri volišča pri predstoječih občinskih volitvah. V imenu računskih preglednikov je poročal g. Gams, ki je poudarjal, da so vse knjige v najlepšem redu in da zasluži blagajnik vso pohvalo za delovanje v svojem resoru. G. Pečuh je pa poročal v imenu cestnega odseka, da je Dečkovo cesto proti Lavi in cesto na Ostrožnem prevzela banovina. Popravi se jarek pri Skalni kleti in ograja ob Savinji pod Starim gradom, kakor hitro bo na razpolago potreben denar. Za pomožno akcijo bo mestna občina prispevala vsega skupaj še Din 10.742.

⌀ **Najdeni predmeti.** 16. t. m. je bil na Ljubljanski cesti najden črn ženski čevelj. — Isti dan ob je bila Za kresijo najdena zračna sesalka. Dne 17. t. m. je bil pa najden na Kapucinskem mostu med 2 in 3 popoldne zavitek z notami. — Dne 19. t. m. se je našla ob 7.30 v Aškerčevi ulici rjava ženska ročna torbica, vsebujoča razno drobnarijo, manjšo vsoto denarja in železniško legitimacijo, glasečo se na ime Šinkovec Frančiška.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 20. septembra: 12.15 Plošče. 12.45 Poročila. 13.00 Čas, plošče, borza. 19.00 Otroški kotiček (gdč. Vencajzova). 19.30 Plošče. 20.00 Literarna ura: Slov. biografski leksikon (prof. Vodnik). 20.30 Pihalni kvintet opernega orkestra. 21.30 Samospevi gdč. prof. Milene Verbičeve; čas, poročila. 22.30 Angleške plošče.

Četrtek, 21. sept.: 12.15 Plošče. 12.45 Poročila. 13.00 Čas, plošče, borza. 19.00 Radio orkester. 20.00 Gospodinjska ura (ga. Grum-Škuljeva). 20.30 Tamburaški sekstet. 21.30 Čas, poročila. 21.45 Ura šlagerjev, poje gdč. Anta Kovačičeva s spremljevanjem Radio orkestra.

Drugi programi:

Četrtek, 21. septembra.

Belgrad: 19.30 Vokalni koncert. 20.45 Simfonični koncert orkestra kraljeve garde. — **Zagreb:** 20.45 Iz Belgrada. — **Dunaj:** 20.00 Undina, romantična opera, Lortzing. — **Budimpešta:** 13.30 Vojaški orkester. 17.30 Ciganska kapela. 20.00 Medeni holač, muzikalna igra, Sirmai. — **Milan:** Gusarji, muzikalna drama, Belini. — **Praga:** 14.50 Orkestralna glasba. 19.25 Havanščina, opera, Musorgski. — **Rim:** 17.15 Vokalni in instrumentalni koncert. 20.15 Sopran solo. 20.45 Lahka glasba. — **Stuttgart:** Serenada 21.45 Klavirski koncert.

Naznanila

Združenje sobo- črkoslikarjev, pleskarjev in ličarjev naznanja, da se vrše redne pomočniške preizkušnje v mesecu oktobru. Nekolkovane prošnje je vložiti do vštevši 5. oktobra t. l. v tajništvu Združenja, Vegova ulica 8. Priložiti je potrdilo o trajanju učenja, odpustnico obrtno-nadaljevalne šole ter potrdilo o uplačani oprostnini. — Predsedstvo.

Damska konfekcija
plaščev, oblek
August Iglič
Damski salon
Josipina Iglič
Najnovejši francoski in angleški kroji. Nizke cene
Tavčarjeva ulica 3

Beg iz dežele brez Boga

Po širni Rusiji živi nešteto plemen in naselbin. Med njimi so zavzemali Nemci po svoji visoki kulturi vedno najodličnejše mesto, katero smo jim izvenruski Slovani vedno zavidali. Danes za to ni več razloga. Odkodi sploh Nemci v Rusiji?

Ruska cesarica Katarina II. je bila hči majhnega nemškega kneza (Anhalt-Zerbst). Med drugim svojim prizadevanjem za civilizacijo ogromne ruske države je povabila v deželo tudi pridne in umne nemške kmete ter jih naselila ob Volgi južno od Saratova. Njeni nasledniki, posebno cesar Aleksander I., so kolonizacijo nadaljevali in naselili nemške kmete iz južne in zapadne Nemčije in zapadne Prusije še v Besarabiji, v okolici Odese, na Krimu, ob Donu in na Kavkazu. Nemci so se morali izpočetka boriti z velikimi težavami in

San Martino, najnovejši diktator Kube, ki se mu pa že tudi majejo tla pod nogami.

ovirami in napeti vse sile, da so se obdržali. Potem pa so se začeli mogočno razvijati. Izpremenili so 60.000 kvadratnih kilometrov stepe v orno zemljo in ustvarili prekrasna plodna polja — žitnico Evrope. Silni mlini ob Volgi so bili njihovo delo in last. Kljub blagostanju so ostali nravno zdravi in se hitro množili; potomci 70.000 naseljencev so narasli do svetovne vojne na dva milijona duš.

Eno je bilo vsem nemškim naseljencem na Ruskem lastno: nemirna popotna kri in neutešljiv pohlep po grudi. Če jim je postala domača vas pretesna, se je del mlajšega rodu izselil, da le ne bi postal doma nemanič. Izprva so našli dovolj zemlje v bližini prvotne naselbine; in res je vsaka stara vas ustanovila po nekaj novih vasi. Ob koncu 19. stoletja so se pa začeli seliti dalje in dalje od domačije: v Sibirijo, kjer je nastalo na stotine nemških vasi, pa tudi v Kanado, Združene države, Brazilijo in Argentino. Zemlje, veliko, zelo veliko zemlje se je hotelo tem Hesencem, Palačanom in Švabom, da so ji s svojim plugom komaj prihajali na kraj. Ni je nemške naselniške skupine, ki bi bila s toliko gorečnostjo, tako obsedeno trebila in kolonizirala kakor ruski Nemci. Pri vsem tem pa je bila v njih vedno močna zavest narodne skupnosti; vnuki in pravnuki v Ameriki si zvesto dopisujejo s svojci v domačiji. Listi, ki jih izdajajo ruski Nemci v Ameriki, romajo na Volgo in Don in v Sibirijo in vzdržujejo medsebojne zveze.

Naravno je, da so vzbujali ti narodno tako zavedni Nemci v času svetovne vojne veliko nezaupanje; carska vlada jih je na desettisoče odpošiljala iz volinjskih močvirnih gozdov, ki so jih bili izpremenili v orno zemljo, v Sibirijo. V črnomorskih pokrajinah in ob Volgi so stali v meščanski vojni na carjevi strani in zanj prelivali kri. Rdeča armada jim je oplenila vasi, za njo so prišli beli gardisti in drugi legionarji in vsak si je vzel, kar mu je prijalo. Strašne vrzeli je napravila v njihovih vrstah lakota v letih 1921—1923. Bratje v Ameriki in Nemčiji so sicer velikodušno pomagali, vendar cenijo, da je takrat umrlo 300.000 ruskih Nemcev. Nato so se razmere nekam pomirile. Ob Volgi se je ustanovila nemška sovjetska republika, nemške naselbine v Ukrajini in drugod so zopet dobile svojo nemško upravo, kakor so jo bile imele pred vojno. Toda kakor hitro se je boljševizem okrepil, se je začel nov boj.

Vsi ruski Nemci, najsiže bodo katoliki, protestanti ali menoniti, so izrazito verni in pobožni ljudje, ki sta jim krščanstvo in cerkev vodilni zvezdi. Ruskega kolektivizma v njegovi marksistični izpačenosti nikakor niso mogli razumeti, vendar so se slednjič vdali v njegov jarem, ki jim je gospodarsko zavil vrat; toda na noben način se niso hoteli prilagoditi sovjetskemu brezbožnemu valu. Ker se mu niso mogli drugače izogniti, so v tisočih prosili za potne liste — začeli so javno in skrivoma bežati iz dežele brezboštva. Tedaj se je sovjetov polastil strah, da bi jim pri petletki zmanjkalo delavnih rok. Prepovedali so izseljevanje. Toda ljudstvo se ni dalo več zadržati. V deželi, v kateri je prepovedano izgovarjati božje ime, ti Nemci niso hoteli več živeti. Potem jim je bil že ljubši pogin. Desettisoči so oblegali urade v Moskvi, a le malo tisočev jih je moglo zbežati v Nemčijo. Velike trume so se odpravile proti vzhodu, da bi čez Perzijo ali Kino ušli strašni sovjetski ječi.

Usoda teh beguncev je bila strašna, smrt in vsakršna poguba, lakota in mraz so neusmiljeno redčile njihove vrste. Koliko jih je ostalo na poti — nihče ni štel in nihče ne ve. Ena izmed skupin je dospela v Harbin v nepopisnem položaju. Pa tudi tu jo je še čakalo zasledovanje sovjetskih straž in stotero drugo gorje. Usodo te skupine na harbinskem prizorišču je ovekovečil film »Begunci«.

Upton Sinclair, znameniti ameriški romanopisec, ki kandidira za guvernerja Kalifornije. V svojih spisih se včasih približuje že komunizmu, a sedaj kandidira za demokratsko stranko.

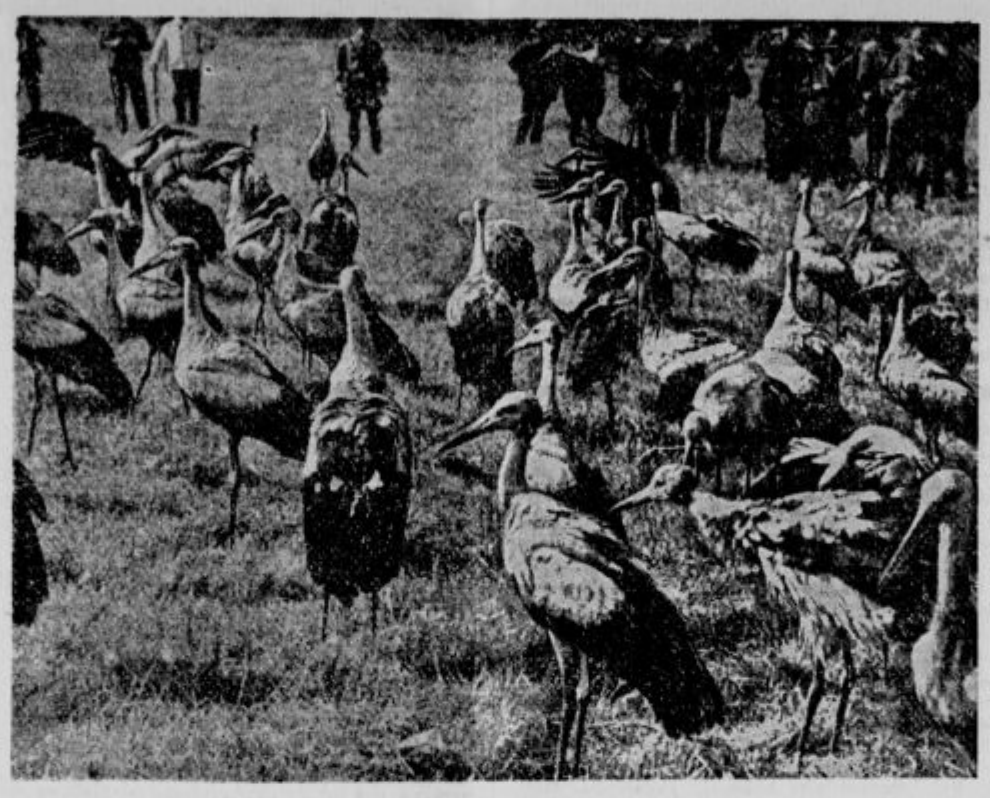

»Hripavi žrjavi na južno leté«... — no, pa niso žrjavi, ampak to je tistih 180 mladih štorkelj, ki so jih na ptičji postaji Rossitlen — Prusija — opremili s posebnimi znaki in sedaj prepeljali v Essen, da doženejo, katero pot si bodo izbrale na jug: čez Balkan, kakor njihove sestre vzhodno od Labe ali čez Španijo, kakor štorklje, ki so preživele poletje zapadno od Labe. Na morebitni pojav teh štorkelj so opozorili naše prebivalstvo tudi naši znanstveni činitelji.

Krompir — žrtev mode

Angleška vlada je sklenila, da bo še ta mesec popolnoma prepovedala uvoz krompirja. Ta odredba bo posledica strahovitega padca cen, ki so nazadovale od 10 na 2 funta šterlingov za tono. A tudi po tej ceni krompir ne najde nobenega kupca. Krompir na Angleškem je letos izredno dobro obrodil. A padec cen ima še druge vzroke. Krompir ni priljubljen, ker so ga proglasili zdravniki za povzročitelja debelosti. Pridelovalci krompirja so postali žrtve modne »vitke linije«.

Hvaležni tat

Profesor na graški univerzi Skrabal je bil en teden odsoten radi počitnic. Ko je zopet prestopil prag svojega stanovanja, je ugotovil, da mu je odnesel nepoznan tat najboljšo obleko, ves denar iz predala pisalne mize in vse zaloge živil iz kuhinje. Razen tega je našel na pisalni mizi tatovo pismo, kjer se mu je ta zahvalil za gostoljubnost. »Zdaj, ko odhajam popolnoma preoblečen, bom izpraznil na Vaše zdravje zadnjo steklenico Vašega izvrstnega vina in Vam želim vse najboljše. Nikoli nisem tako sijajno spal, kakor v Vaši postelji in sploh sem prvič v življenju videl tako udobno, prijazno stanovanje, dasi sem obiskal že dosti hiš.«

Romarji papežu ne bodo več poljubljali roke

Zaradi ogromnega navala romarjev v Rim je sv. oče odločil, da ceremonijo poljubljanja roke odpravi. Da zadosti temu dosedanjemu običaju, je moral sv. oče obhoditi vse dvorane, kjer so čakali nanj romarji. Nestrpni romarji se tudi tesno zgrinjajo okolu njega. Vse to je za sivolasega moža zelo utrudljivo. Poslej bo sprejemal sv. oče romarje le v velikih dvoranah in govoril z njimi s prestola.

Slepa tipkarica — zmagovalka na tekmi: 14-letna slepa deklica, ki je na pariških tipkarskih tekmah dosegla prvo nagrado. Ni le tipkala najbolj hitro, marveč tudi najbolj točno.

Strela je muhasta

Zadnja nevihta v Needwoodu na Angleškem je presenetila delavca, ki je pravkar hotel odmašiti steklenico piva. Nenadno je zagrmelo, strela je švignila skozi dimnik v sobo in omamila moža. Ko je nepoškodovan zopet odprl oči, je videl, da je prerezala strela kakor z nožem steklenico. Ostal mu je le vrat, ki ga je še vedno stiskal v roki. Letošnje nevihte so večkrat napravile slične šale. V Liverpoolu je strgala strela iz rok britev možu pred ogledalom in jo vrgla na vrt. A vrtnar, ki je vedril zunaj, je bil ubit. Strela mu je sežgala vso desno polovico obleke in celo desni čevelj. Leva polovica je ostala nepoškodovana. Lani je zadela ena sama strela čredo ovac v Clermont-Ferrandu na Francoskem in pomorila 450 od 600 živali. Leta 1930 je razbila strela v trske srednjeveliko tovorno ladjo v zalivu sv. Lovrenca v Kanadi. Od 42 mornarjev so rešili življenje samo trije. Na srečo sproži strela le malokdaj tako velike količine zračne elektrike. Sicer bi morala pomeniti veliko nesrečo sleherna nevihta. Ne smemo pozabiti, da razvija povprečna strela električno energijo, ki bi zadostovala za dvig 550 tonske teže v višino dveh kilometrov!

Druga rusko-japonska vojna neizbežna?

V Banfu (Kanada) se je zaključila peta mednarodna konferenca za raziskovanje in ureditev razmer na Daljnem vzhodu. Navzoči so bili zastopniki Anglije, Avstralije, Kanade, Zedinjenih držav, Holandske, Filipin, Kitaja in Japonske. Zveza narodov in Mednarodni urad dela sta poslala »opazovalce«. Največ vtisa je naredil govor nekdanjega japonskega zastopnika pri Zvezi narodov Nitobeja, ki je odkrito govoril o bližnji drugi rusko-japonski vojni. »Odločila bo, kdo bo vladal na Kitajskem, v Mandžuriji in v Vzhodni Aziji sploh. Dobro vemo, da se Moskva pripravlja. Otvorila je ob Amurju več tovarn za strelivo in polaga dvojni tir po sibirskih železnicah. A tudi mi smo popolnoma pripravljeni.« Zato je potolažil Nitobe konferenco s tem, da »je urejeno razmerje Japonske do Kitaja«. Govorice o vojni z Zedinjenimi državami je označil za pravljice, ki jih na Japonskem na mara nihče poslušati... Senzacijski Nitobejev govor je odmeval v vsem angloameriškem tisku. Označil ga je za izraz mišljenja vojnih krogov, misli pa, da je naredil Nitobe slabo uslugo japonski vladi, ker je povečal splošno nezaupanje in nerazpoloženje napram Japonski.

Pariz se koplje v kopejkah

»Temps« poroča, da je Pariz poplavljen z bakrenimi ruskimi polkopejkami, ki jih imajo ljudje v temi za novčiče po 50 centimov. Ta zmešnjava je dobičkanosna za nepoznane tihotapce, ker velja zdaj ena sovjetska kopejka samo dva centima. List priporoča previdnost in odklanja v Parizu razširjeno pravljico, da je francoska vlada v Moskvi nalašč naročila zalogo kopejk, ker je imela premalo drobiža.

Guverner »Angleške banke«: Montague Norman na vsakdanjem potu v urad. Kakor vidimo, se Norman tudi v dežju ne vozi z avtomobilom na delo, marveč si obleče nepremočljiv plašč in podviha hlače.

Prvi manevri irske armade: oddelek pehote v vojni opremi.

Novi krvavi upori v Indiji: Britsko-indijski ostrostrelci obvladujejo dolino blizu prelaza Khaiber na severozapadni indijski meji.

Letina v Slovenski Krajini

Slovenska krajina, 17. septembra.

Živahno je sedaj v naši prekmurski ravnini. Vse je na njivah. Pospravljajo krompir, kosijo proso in pripravljajo polja za setev. V splošnem lahko rečemo, da je naš kmet z letošnjimi pridelki zadovoljen. S strahom je sicer gledal spomladi po polju, ko je deževalo poldrugi mesec skoraj vsak dan. Za tistim dežjem pa je nastopila precej huda suša, pa hvala Bogu nista ne dež ne suša naredila prevelike škode. Radi dežja je sicer žito zelo poleglo, vendar je bila žetev srednje dobra, v nekaterih krajih v okolici Sobote pa prav dobra. V lendavskem okraju je bilo nekoliko slabše. Krompirja sicer ni toliko, kot ga je bilo druga leta, a ga je veliko več ko lansko leto. Koruza kaže zelo dobro in je bo letos dovolj. Če ne bo zgodaj pritisnil mraz, bo tudi ajde in repe dovolj. Sena je bilo letos v Slovenski krajini zelo veliko, prodajalo se je že po 15—20 Din meterski stot, dočim smo lansko leto uvozili več vagonov sena iz Slavonije po 40—45 Din.

Vinska letina pa bo letos zelo slaba. V najboljših krajih bo približno polovico lanskega pridelka, v splošnem pa le četrtino. Vina bo malo, pa še to bo slabo. Trgatev bo vsaj 14 dni pozneje ko prejšnja leta. — Jabolk prodajo naši kmetje malo, plačujejo jih sedaj prekupci po 2.25 Din.

Kljub temu, da letina letos v naši Krajini ni preslaba, vlada pri nas veliko siromaštvo. Vsak je težko pričakoval žetve, ker je mislil, da bo prodal pšenico in poplačal nujne račune. Pa varali so se naši ubogi kmetje. Kakor hitro so spravili na trg novo pšenico, je cena zelo padla. Prodajali so lepo pšenico že tudi po 90 Din meterski stot. Marsikateri kmetič je sedaj prodal pšenico, ker je nujno rabil denar, a spomladi bo moral sam kupiti živež in to po dražji ceni. Davke točno iztirjujejo. V nekaterih krajih so skoraj cele vasi zarubljene. V marsikateri družini nimajo več niti denarja za sol. Naši ljudje so bili vedno dobri davkoplačevalci, a kjer nič ni, tam niti Bog ne more vzeti. Živino sedaj sicer plačujejo dražje ko lansko leto, pa kaj pomaga, če pa živine ni veliko. Lansko leto ni bilo sena in so ljudje prodali živino, ki bi jo sicer prodali letos ali pa šele drugo leto.

Stanje Narodne banke

Po provizoričnih podatkih je bilo 15. t. m. stanje Narodne banke naslednje (vse v milij. Din; v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 8. sept. 1933): Aktiva: podlaga 1865.3 (+0.2), devize izven podlage 91.0 (—7.1), kov. denar 194.2 (+14.6), posojila, menična in lombardna 2228.0 (—2.65); pasiva: bankovci 4302.4 (—45.3), obveznosti po vidu 850.6 (—50.8). Obveznosti z rokom so se zmanjšale. Obtok in obveznosti po vidu 5153.0 (+5.4). Skupno kritje 36.19% (36.23% v prejšnjem izkazu), od tega samo zlato kritje 34.88 (34.91)%.

Ureditev turških dolgov

Svet za turški dolg sporoča, da je stopil v veljavo sporazum o ureditvi na Turčijo odpadli otomanskih dolgov 12. septembra. (Sporazum je bil sklenjen 22. aprila.) Doslej je namreč 50% lastnikov otomanskih posojil dalo za to dovoljenje. S 1. oktobrom (po drugih vesteh že z 20. septembrom) se bodo stare obligacije zamenjale v nove po 7,5%. Na vsako turško srečko odpade nova obligacija za 40 fr. Pri zamenjavi bodo lastnikom izročeni provizorični prejemni dokumenti, ki veljajo kot terjatev do nasledstvenih držav, ki še niso izpolnile svoje obveznosti iz otomanskega dolga.

*

Razstava tvrdke Souvan. Renomirana ljubljanska tvrdka Souvan na Mestnem trgu je priredila sedaj pod geslom »Sedem dni za dom« razstavo v svojih trgovskih prostorih. Razstava ima namen pokazati občinstvu, kako se da ustvariti vsa udobnost v stanovanju, kakor jo zahteva moderni čas. Razstavo je aranžiral tvrdkin aranžer Franc Brumati, dekoracije pa arh. Švigelj. Pohištvo je prispevala tvrdka »Oprema«, svetlobna telesa »Elektroindustrija«, cvetlični aranžma pa Herzmansky. Občinstvo se za razstavo zelo zanima.

Državna statistika insolvenc v avgustu izkazuje samo 17 (lani 37) konkurzov in 14 (96) prisilnih poravnav. V Sloveniji je bilo: 3 (6) konkurzov in 3 (28) poravnav.

Kvasne glivice za vinogradnike. Ob bližajoči trgatvi si lahko preskrbijo vinogradniki kulture čistogojenih kvasnic na banovinski kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru, Vrbanova 63, posebno letos, ko se je nadejati, da bo grozdje zelo pozno zorelo in da bo prišel vinski mošt pozno v klet. V kleti bo našel mošt razmeroma zelo nizko temperaturo in ne bo hotel prevreti. Neprevreti mošt bo povzročil skrbi lastnikom, ker se ne bo sčistil in ker mu preti nevarnost, da se bodo v njem razvijali škodljivi mikroorganizmi. Zato je potrebno spraviti vinski mošt po možnosti takoj v vrenje, da se torej vinski mošt sam ob sebi segreje in da mu ne bo hladna klet kos. Primerno hitro vrenje dosežemo s porabo čistogojenih kvasnic, ki jih moramo pravočasno naročiti pod gori omenjenim naslovom. Posamezna cevka stane 2 Din, navodilo k uporabi stane 1 Din. Naročila je kolkovati s kolkom 5 Din. Razpošilja se po povzetju. — Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Mariboru.

Borza

Dne 19. septembra.

Denar

V današnjem prometu so narasli tečaji Amsterdama, Bruslja in Prage, Curih je ostal neizpremenjen, drugi tečaji so pa padli. Dolar in funt sta ponovno padla.

Avstrijski šiling je bil na ljubljanski borzi zaključen po 8.80, na zagrebški po 8.62, v Belgradu je notiral 8.55—8.65. Grški boni so notirali v Zagrebu 38—38.75, v Belgradu 39 bl.

Ljubljana. Amsterdam 2309.29—2320.65, Berlin 1364.58—1375.38, Bruselj 799.13—803.07, Curih 1108.35—1113.85, London 178.30—179.90, Newyork 3708.27—3736.53, Pariz 223.88—225, Praga 169.79—170.65, Trst 300.68—303.08.

Curih. Pariz 20.195, London 16.175, Newyork 337, Bruselj 72.05, Milan 27.1625, Madrid 43.20, Amsterdam 208.35, Berlin 123.30, Dunaj 72.60 (57), Stockholm 83.35, Oslo 81.20, Kopenhagen 72.20, Praga 15.32, Varšava 57.75, Atene 2.93, Carigrad 2.48, Bukarešta 3.08.

Pariz. Ob 11.45. Newyork 16.75, London 80.05.

London (začetek). Pariz 79,875, Newyork 4.78, kasneje 4.7825.

Zlato v Londonu 131/9.

Vrednostni papirji

Tendenca je bila danes slabejša in so tečaji večinoma popustili. Promet je bil slab in je znašal na zagrebški borzi samo 1000 dol. 7% Bler. pos. in 1000 dol. 8% Bler. pos.

Ljubljana. 7% inv. pos. 49—53, agrarji 26.50—20, vojna škoda 246—248, begl. obv. 38—39, 8% Bler. pos. 36—37.50, 7% Bler. pos. 31.50—32.50, 7% pos. DHB 50—55.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 49 den., agrarji 26.50 den., vojna škoda 246—247.50, 10. 246—248, 12. 247—249, 6% begl. obv. 36.50—38.50, 8% Bler. pos. 35—35.50 (35.50), 7% Bler. pos. 30.50—31.75 (31), Tobačne srečke 8 den., Srečke Rdečega križa 8 den. — Delnice: Priv. agr. banka 227—233, Šečerana Osjek 170 bl., Impex 50 den., Trboveljska 120 bl.

Belgrad. Priv. agr. banka 228—229 (230, 229), 7% inv. pos. 52—52.50 (52.50), vojna škoda 243.50—244.50 (245.50, 244), 6% begl. obv. 37.75—37.90 (37.90), 8% Bler. pos. 36 bl., 7% Bler. pos. 32.50 blago.

Živina

Dunajski prašičji sejem 19. septembra. Pripeljanih je bilo 8118 pršutarjev in 5009 špeharjev, skupno 13.127 glav, od tega 4673 iz Avstrije, 8454 pa iz inozemstva. Cene so bile sledeče (v šilingih za kg žive teže): špeharji I. 1.33—1.36, stari 1.20—1.30, kmetski 1.32—1.46, križani 1.40—1.56, pršutarji 1.35—1.65. V začetku je bil promet miren, kasneje je poslovanje oživelo. Pršutarji so bili trgovani po slabih, kasneje po istih cenah kot prejšnji teden. Prvovrstni madjarski veleposestniški špeharji so se podražili za 2—3 groše.

Fižol

Ribničan. Letos je bil pridelek slab po količini. Ker pa ta fižol prihaja prvi na trg, je nakupna cena narasla od 210 na 245 Din za 100 kg. Verjetno je, da se bo ta cena z malimi izpremembami držala do konca tega meseca. Oktobra pa pride že na trg v inozemstvu poljsko blago, ki ima nižje cene. Za ostale vrste je prav malo ali skoro nič povpraševanja, tako da se sploh ne imenujejo fiksne cene. Zaloge raznih belih fižolov so še znatne, kar pritiska na ceno.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama

Začetek ob 20

Sreda, 20. sept.: »V agoniji«. Red Sreda.
Četrtek, 21. sept.: »Sonata strahov«, premijera. Red Četrtek.
Petek, 22. sept.: Zaprto.
Sobota, 23. sept.: »Pohujšanje v dolini Šentflorjanski«. Red B.

Opera

Začetek ob 20

Sobota, 23. sept.: »Pikova dama«, premijera. Izven.

Sport

Bodoča plavalna prvenstva

Predlog za nov način tekmovanja.

Znani sportni delavec in tehnični referent plavalne zveze g. Hrvoje Macanović je glede na to, da je prešel Petrinovićev pokal v stalno posest »Jadrana«, predložil jugoslov. plavalni zvezi svoj predlog, kako naj bi se organiziralo plavalno prvenstvo. O predlogu bo seveda razpravljal občni zbor jugoslov. plavalne zveze, vendar je potrebno, da ga naši klubi že sedaj proučijo, da bodo mogli zavzeti svoje stališče in staviti event. spreminjevalne predloge na občnem zboru.

Omenjeni predlog vsebuje sledeče važnejše določbe:

Prvenstveno tekmovanje jugoslov. plavalne zveze se deli v:

1. klubsko prvenstvo,
2. prvenstvo posameznikov in
3. waterpolo-prvenstvo.

Klubsko prvenstvo.

Klubi, člani jugosl. plavalne zveze se porazdele v dve skupini. Primorsko skupino tvorijo člani podzveze Dubrovnik, Split in Sušak, podonavsko pa člani podzveze Belgrad, Ljubljana in Zagreb. Po nekem določenem programu, ki ga bo vsako leto potrdil, odnosno sprejel občni zbor in čigar težišče leži vedno v štafetah, torej v kvantitativni vrednosti klubov, bodo tekmovali primorski klubi za prvenstvo Primorja, podonavski pa za prvenstvo Podonavja. Vsako leto pa se vrši finale klubskega prvenstva kot klubski dvoboj podonavskega in primorskega prvaka. Radi enake in pravične porazdelitve prvenstvenega tekmovanja se že tudi turnus vnaprej določa. Prvenstvo Primorja se vrši l. 1933 v Dubrovniku, 1934 v Splitu, 1935 na Sušaku, prvenstvo Podonavja pa l. 1933 v Belgradu, 1934 v Ljubljani, 1935 v Zagrebu, ali v kakih drugih krajih na teritoriju teh podzvez. Finalni dvoboj se vrši alternativno vsako leto na drugem področju, kar se odloči z žrebom.

Prvenstvo posameznikov.

Prvenstvo posameznikov ima ta namen, da se omogoči najboljšim posameznikom borba za naslov prvaka med poedinci. To prvenstvo bi se vršilo po olimpijskem programu samo za prvorazredne plavače (tu so mišljeni oni, ki so na javnih kontroliranih tekmah dosegli določen rezultat na prim. 100 m v 1:05 ali podobno). Možno pa bi tudi bilo, da se za klube z najboljšimi poedinci razpišejo posebne nagrade, toda tako, da za te nagrade odloča samo najboljša kvaliteta zopet po olimpijskem načinu, po katerem se plasirajo samo prvi trije in točke se štejejo 3, 2 in 1. Prednja določila veljajo samo za plavanje in skoke, v waterpolu pa bi imeli dve posebni prvenstvi. V okviru klubskega prvenstva se vrši tudi waterpolo-tekmovanje za prvenstvo Podonavja in Primorja. To waterpolo se s skoki in plavanjem šteje za plasma klubov, finalni dvoboj klubov pa se vrši v vseh panogah plavalnega sporta.

Waterpolo-prvenstvo.

Posebno prvenstvo v waterpolu se vrši kot tekma klubov v nacijonalni ligi in kot kvalifikacijska tekmovanja za vstop v ligo. Najboljših 5 do 6 waterpolo klubov jugosl. plavalne zveze tvori ligo. Ti klubi so: Jug, Victoria, Jadran, Ilirija in še en ali dva kluba, katera odredi občni zbor. Ostali klubi so kandidatje za ligo. Vsako leto izpadeta dva kluba iz lige, dva pa prideta notri. Prvenstvo lige se igra tour-retour z žrebanjem. Za prvenstvo lige se morejo upoštevati tudi tekme, odigrane za prvenstvo Podonavja in Primorja ali razne druge odigrane waterpolo tekme, če so se klubi vnaprej za to sporazumeli in če uprava J. P. Z. to odobri. Kvalifikacijske tekme se morejo odigrati po sistemu eliminacije za podonavsko in primorsko skupino, iz vsake skupine pa pride po en klub v ligo na mesto poslednje dvojice v tabeli.

Tudi finančno vprašanje je upošteval g. predlagatelj. Po turnusu bi imel vsaka tri leta eden od prediteljev celotne dohodke prvenstva Podonavja ali Primorja, od katere vsote bi dal nek pavšalni znesek (n. pr. 5000 Din) Zvezi. Tudi finalni dvoboj bi se vršil po turnusu in bi imel enkrat prvak Podonavja drugič pa prvak Primorja vse dohodke finalnega srečanja, le Zvezi bi dal zopet neko pavšalno vsoto (n. pr. 5000 Din).

Za prvenstvo poedincev je predvidenih več načinov, o katerih bi sklepal občni zbor Zveze: ali po turnusu, ali v stalni režiji Zveze ali po dosedanjem načinu z dogovori na občnem zboru. Dohodki od tekem poedincev bi bili glavni vir dohodkov zveze. Waterpolo prvenstvo naj bi bilo glavni vir dohodkov klubov, ki bi se ves razdelil med nje po dogovoru, ali, če se ne zedinijo, po odločitvi Zveze.

Končno je določil g. zvezni kapitan tudi

tehnični program.

Klubsko prvenstvo: moški: 5×50 m, 4×200 m, 3×100 m mešano, 3×200 m prsno, 1500 m, skoki s stolpa in deske (vsak klub po 2 skakača!), waterpolo. **Ženske:** 5×50 m, 4×100 m, 3×100 m mešano, skoki s stolpa in deske, 200 m prsno in 100 hrbtno. **Tekmovanje posameznikov za prvenstvo** (za prvorazredne, ne glede na kategorijo junior ali senior): **moški:** 100, 200, 400, 1500, prsno 100 in 200, hrbtno 100 in 200, skoki s stolpa in deske. **Ženske:** 50, 100, 400, prsno 100 in 200, hrbtno 100, skoki s stolpa in deske. Prvenstvo posameznikov bi bilo vedno kvalifikacijsko tekmovanje za reprezentanco.

Termini — tako pravi dalje predlog, niso bolj zasedeni kot dosedanji. Tudi juniorska ali podzvezna tekmovanja se bodo mogla prirejati kot doslej.

Službene objave LNP

(nadaljevanje iz seje p. o. dne 13. sept. 1933.)

Kazenskemu odboru se preda igralec Doberlet Miodrag (SK. Ilirija, Ljubljana) na podlagi sodniškega poročila od prijateljske tekme SK. Laško :: SK. Ilirija dne 27. avg. 1933. v Laškem.

Iz seznama verificiranih igralcev se črtajo: Kokalj Edo, Vinšek Ivan, Podrekar Ludvik, Arhae Ivan vsi SK. Sloga, Ljubljana.

Košmerl Milko, SK. Svoboda, Vič.

Radivojević Branko, SK. Železničar, Maribor.

Puh Valter, Janžekovič Vencel, Hreščak Justin, Terglez Ivan, Koren Franjo, Stojanovič Živojin vsi ISSK. Maribor, Maribor.

Fabjančič Ervin, Golob Karel, Hoedl Emerik, Vidovič Viljem, Stojanovič Živojin, Mernik Erih, Breznik Maks, Zelezinger Josip, Saksida Rado, Kalšek Josip, Kotzbek Rudolf, Kamberger Alojzij, Vodušek Ljudevit, vsi SK. Svoboda, Maribor.

Supendirata se do nadaljnega igralca Košmerl Josip (ISK. Hermes, Ljubljana) in Jenko Gabrijel (SK. Svoboda, Vič) dokler ne poravnata svojih obveznosti do prejšnjega kluba. — Tajnik II.

★

Avstrija : Češkoslovaška 3 : 3 (2 : 1). V nogometni tekmi, ki se je vršila preteklo nedeljo v Pragi med avstrijsko in češkoslovaško reprezentanco, je bil dosežen neodločen rezultat. Za Čehoslovake so zabili gole Puc 2, Silny 1, za Avstrijce pa Sindelar 2, Müller pa 1.

Zopet nov damski svetovni rekord v plavanju. Japonska prvakinja v prsnem plavanju gdč. Mavehata je v Tokiju zboljšala rekord v 200 m plavanja na 3:02. Dosedanji rekord je držala danska plavalka Jacobsen.

Amerikanski plavač Medika je postavil v Los Angelosu nov svetovni rekord v plavanju na 800 metrov, katero progo je preplaval v 10:13.6.

V lahki atletiki rekordi nimajo obstanka. Komaj poročamo o tem ali onem novem svetovnem rekordu, že pride poročilo, da več ne drži. Tako se je preteklo nedeljo zgodilo tudi z rekordom na 1500 m, ki ga je imel znani francoski atlet Ladoumegue. V Milanu se je namreč vršil lahkoatletski dvomatch med italijansko in angleško reprezentanco, pri katerem je izborni italijanski atlet Beccali zboljšal sedanji rekord za celi dve sekundi. Za 1500 m progo je rabil 3:49.

Evropsko prvenstvo v dviganju uteži. Pri evropskem prvenstvu v dviganju uteži, ki se je vršilo v soboto in nedeljo v Essenu, so bili doseženi: ti-le prvi rezultati. **Lahka:** 1. Thiersch (Nemčija) 447.50 kg; 2. Helbrich (Nem.) 442.50; 3. Blanc (Švica) 430 kg. **Srednja:** 1. Alleene (Francija) 497.50 kg; 2. Ismayr (Nem.) 492.50 kg; 3. Jordan (Nem.) 470 kg.

Svetovno prvenstvo profesijonalnih tenis igralcev. V Berlinu se je v ponedeljek končalo tekmovanje za svetovno prvenstvo profesijonalnih tenis igralcev. Nüsslein je postal svetovni prvak, ker mu je uspelo v dramatičnem boju premagati Tildena z 1:6, 6:4, 7:5, 6:3. Nüsslein si je s to zmago prvikrat priboril ponosni naslov svetovnega prvaka. V tekmi parov sta zmagala Tilden—Barnes nad dvojico Nüsslein—Najuch z 1:6, 6:4, 7:5, 6:5.

»Ljudska knjižnica«: Iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: Lovrenčič: Publius in Hispala, povest, broš. 28 Din, vez. 40 Din. — Pierre L'Ermitte: Deklica z odprtimi očmi, povest, broš. 30 Din, vez. 42 Din. — Pierre L'Ermitte: Kako sem ubila svojega otroka, povest, broš. 35 Din, vez. 45 Din. — Biggers: Kitajčeva papiga, povest, broš. 32 Din, vez. 42 Din. — Verne Jules: 20.000 milj pod morjem, povest, broš. 28 Din, vez. 40 Din.

Samuel Lover:

RORY O'MORE

121

Irski ljudski roman.

»Ali ne razumeš, da so ga vrgli v ječo?«

»Koga, prosim?«

»Roryja O'Morea; ali ga ne omenja pismo?«

»Ne, ne omenja ga; v pismu sploh ni podatkov. Ti lahko uganeš, kaj pomeni ta mešanica, sicer pa dvomim, da bi živa duša mogla razumeti, kam merijo ti migljaji. Saj v pismu ni nobenega imena, razen imena bombastičnega pisca, ne dejanja, ne časa, ne kraja. Ni ne datuma, ne naslova.«

»Res je tako, zdaj šele vidim, ko si me opozoril na to. Vem pa, odkod prihaja in za kaj gre in me silno skrbi.«

»Poglejva poštni pečat,« je dejal odvetnik, ko je pismo obrnil. »Z juga je.«

»Da,« je potrdil De Lacy,« to je pošta v njegovem okraju; a datuma ni. To pa ni nič hudega, zakaj šele pred nekaj dnevi se je ubogi fant ločil od mene in šel domov. Zdaj je v ječi, obtožen zaradi umora, zaradi katerega vem, da je nedolžen.«

»Potem ga tvoje prepričanje lahko reši.«

»Gotovo,« je odvrnil De Lacy, » a vendar je težko, če mora nedolžen človek biti v ječi.«

»Tam ne bo dolgo, zakaj zdaj so tožbe in zaslišavanja kratka; zato mi povej, kako je s to stvarjo,« je pristavil odvetnik, »bomo videli, kaj se da storiti.«

De Lacy mu je začel razlagati, kako je bilo, ko so Roryja in Scrubbsa odvedli; povedal mu je, kako je spoznal O'Morea, in kako je prišel v njegovo kočo. Ko je končal, je odvetnik kimal z glavo in dejal, da je to nerodna zadeva.

»Na vsak način pojdem takoj na jug in govorim z njim,« se je hitro odločil De Lacy.

»Tega ne smeš storiti. Pozabljaš na položaj, v katerem je dežela. Vrh tega bi tvoja navzočnost zadostovala, da ga takoj obesijo.«

»Mar naj pustim fanta v ječi brez upanja in tolažbe?«

»Gotovo ne. Če hočeš, pojdem jaz k njemu. Tako bo veliko več upanja zanj in tolažbe za oba, če bom jaz posredoval. Ti bi ga s svojo navzočnostjo samo postavljal v nevarnost.«

»Hvala ti, dragi prijatelj,« je rekel De Lacy. »Ničesar ni na svetu, za kar bi ti bil tako hvaležen kakor za to, da se nemudoma poprimeš te zadeve. Naj stane, kolikor hoče, vse bom rad plačal, samo da rešiš tega fanta. Kdaj pojdeš? Hočem, da čim prej izve, da bomo storili zanj vse, kar se da.«

»Časa nikakor ne smemo izgubljati, zakaj obravnave se vrše skoraj nepretrgoma.«

»S teboj pojdem,« se je ponudil De Lacy.

»Poudarjam, da ne smeš govoriti z jetnikom,« ga je resno zavrnil odvetnik.

»Temu se vdam, a za ves svet ne bi hotel biti zdaj daleč od njega. Ne morem ti povedati, kako ga cenim.«

»Dobro; torej, če želiš, pojdi z menoj do mesta in ostani nepoznan v gostilni; a rečem ti, če bodo oblasti zvedele o tem, da bo še slabše za tvojega prijatelja Roryja.«

»Previden bom, kar se da, skratka, pod tvojim nadzorstvom bom.«

»Torej dobro, pojutrišnjem se odpeljeva.«

XLIII. poglavje.

Nad Roryjem se zbirajo črni oblaki.

Ko sta De Lacy in odvetnik prišla v mesto, kjer je bil Rory v ječi, je šel odvetnik naravnost k jetniku, da bi mu dal podatke. Povedal mu je, kako zelo skrbi De Lacy zanj. »Vaš prijatelj bi sam prišel k vam, a z ozirom na položaj, v katerem je zdaj dežela, sem mu svetoval, da je bolje, da ga ni k vam, ker bi bolj škodovalo kakor koristilo. Je pa tu v mestu, O'More, in komaj čaka, kako se bo obravnava iztekla.«

»Bog naj ga blagoslovi,« je hvaležno dejal Rory, »vedno mi je bil dober in povejte mu, prosim, gospod, da sem mu hvaležen za vse, kar je storil zame, in čeprav umrjem, tega ne bom pozabil.«

»Če umrjete, se boste malo bolj težko spomnili na to, O'More. A pustite take žalostne misli, fant, ne mislite na smrt.«

»Pri moji veri, pravijo, da slabo kaže za tistega, ki pride sem v teh časih. Pravijo, da noter pride skozi vrata, ven pa gre skoz okno, ki ima zelo nesigurno dno, in da se ne bi pobil, ko se prevrne skoznje, ga privežejo na vrv.«

Odvetnik se ni mogel zdržati, da se ne bi smejal tej šaljivi primeri usodepolnega padca skoz okno z vešali. Z mehkim, tolažljivim glasom mu je prigovarjal, naj bo vesel in pogumen.

»Ne mislite, da se bojim umreti, gospod, ker sem govoril o tem. Smrti ne zaslužim; a če mi je živeti ali umreti, pokazati hočem, da sem mož in prepričan sem, da bo gospod De Lacy moji materi in sestri vselej dober prijatelj in tako sem pomirjen v tem oziru; človek mora umreti prej ali slej, a kadar bom poklican, se ne bom izmikal.«

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Vajenci

Vajenca

za trgovino z mešanim blagom, ki bi imel tudi veselje do lesne trgovine, s primerno šolsko izobrazbo, sprejmem. Poizve se v upravi »Slov.« pod št. 11084. (v)

Službe iščejo

Pridno dekle

želi službo k majhni dobri krščanski družini. Sv. Petra cesta 82. - Marija Kovačič. (a)

Stanovanja

Stanovanja

dvo- in petsobna, komfortna, takoj oddam. Naslov v upravi »Slovenca« št. 10819. (č)

Po zmerni ceni

sprejmem 2 gdč. uradnici v lepo, svetlo sobo in fino, prvovrstno hrano. Kopalnica. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 11092. (s)

Vnajem

IŠČEJO:

Uprava policije

nujno rabi primerne prostore za začasno nastanitev policijskih zaporov. Ponudbe na upravo policije v Ljubljani, sekretarijat. (m)

ODDAJO:

Lep trgovski lokal

s postranskimi prostori - se odda. Poizve se v pisarni dr. F. Luckmanna, Gradišče 4. (n)

Hotel na gornjem Jadranu

oddam v najem z odkupom vsega inventarja. Ima 12 novo opremljenih sob s tekočo vodo. Naprodaj pod zelo ugodnim pogojem. Pojasnila daje lastnica hotela »Zagreb« — Senj. (n)

Službe dobe

Kletar

kateri bi opravljal tudi maloprodajo, se sprejme pri Andreju Čufer, Jesenice, Gorenjsko. (b)

Krajevne zastopnike

agilne, za prodajo »Provandein-a« — redilnega praška za prašiče — iščemo. Primerno za kmetske sinove kot postranski zaslužek. Pišite na »Provandein« — Junc Josip, Ljubljana, Dvořakovau lica 3. (b)

Pouk

Šoferska šola E. Čeh

(bivša Čamernikova šoferska šola)

Ljubljana, Dunajska c. 36

šola za poklicne šoferje in amaterje. Prospekti in pojasnila zastonj in franko.

Dijaki

Reven dijak

nujne podpore potreban, išče inštrukcije. Poučuje vse predmete od I.—V. razr. real. gimnazije. — Cenjene ponudbe na upr. »Slov.« pod »Reven« št. 11059. (D)

Objave

Podpisani

izjavljam, da nisem plačnik za dolgove, ki bi jih morda napravila moja hči Anica. — Anton Podbevšek, Zg. Tuhinj. (o)

Auto-motor

Avtomobile

osebne, tovorne, raznih velikosti, prodaja: Garaža Planinšek, Zagreb, Samoborska 4. (f)

Posestva

Gozd in njivo

v bližini Maribora, proti gotovini oziroma hranilni knjižici, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« v Mariboru pod št. 1015. p

Več nepremičnin

od stotisoč do milijona - kupim. Točne ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Globus« št. 11060. (p)

Nova hiša

obstoječa iz 2 sob, kuhinje, nekaj vrta, 15 min. od kolodvora, poleg glavne ceste, naprodaj. - M. Močivnik, Radna, Sevnica ob Savi. (p)

Staroznana gostilna

v Mariboru, s hišo in inventarjem, s 300 hl vina, radi bolezni in starosti ugodno naprodaj. Velika klet, elektrika, plin, krasen vrt. Pismene ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod »Resen reflektant« št. 11067. (p)

Petstanovanjska vila

komfortna, v Ljubljani — naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« št. 10820. (p)

Glasba

Citre

dobro ohranjene, kupim. Jože Novak, pri g. Turku, Dunajska c. 5. (g)

Klavir

dobro ohranjen, pripraven za dvorane, proda Marija Grobelnik, Prevalje. (g)

FILATELIJA

Albumi za marke

kompletne izdaje, sedaj novo izdelani. Zelo praktični, prvovrstna izvedba in izvršitev. Album za marke Bosne - Hercegovine Din 40 Din; za marke Črne Gore 20 Din; za marke Srbije 40 Din; za marke kraljevine Jugoslavije 85 Din. Poštnina 5 Din. Priporočeno 3 Din več. Predplačilo zneska. Izidor Steiner, Zagreb, Masarykova ulica 5.

Kupimo

Bukova drva in oglje

kupi Uran Franc, Ljubljana — Pražakova 8. (k)

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje **RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.**

Prodamo

Predpasnike (halje)

črne, za šolo in za trgovine, dobite že od 35 Din dalje. Velika izbira vseh velikosti. I. Tomšič, Sv. Petra cesta 38. (l)

Trapist-sir

delavski po 10 Din, najfinejši polnomasten po 20 Din za kg. Stiški sir. Surovo, čajno in navadno maslo. — Preprodajalcem znaten popust. Mlekarna v pasaži nebotičnika. (l)

Za dne 23. 9. 1933

ob 17. uri, v Ljubljani, Baragova ul. 13, razpisana dražba modernega pohištva, se ne vrši. (l)

Drva, premog
Jerančič
Karlovška cesta 8
Telefon 34-57

Nogavice, rokavice

robce, perilo, torbice, kravate

nizke cene, samo pri

PETELINC-u

Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Cvičck

originalni dobite v

Centralni vinarni v Ljubljani

Mizarji pozor!

Najcenejše vezane plošče

jelševe, bukove, Okoume, Panel

v velikosti

220/122 in 200/122

dobite po najnižjih cenah v tvorniškem skladišču

Ljubljana, Dunajska 31

Ia suhe sljive

etuirane v zaboju 10 kg 65 Din, 5 kg 33 Din; suhe hruške 10 kg 55 Din. Zdravilni cvetlični med: kante 10 kg 140 Din, 5 kg 70 Din — franko poštnina, razpošilja - G. Drechsler, Tuzla. (l)

Šola se prične

Prodajamo otroške nogavice od 3.50 Din dalje, damske nogavice po 12 Din. Nogavice »Bemberg« družba z o. z., Ljubljana, Miklošičeva 14. (l)

Ljubljančani

če hočete lep gorenjski krompir, pišite na: Okorn Matija, Šenčur 94. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodneje in najceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

Specialno izbiro

modnih hlač in pumparc

dobite najceneje pri

Preskerju, Sv. Petra c.

Proda se:

dobro ohranjena izložbena okna z roleti, stara okna, velika vežna vrata, stopniščna ograja. Poizve se v pisarni dr. F. Luckmanna, Gradišče 4-I. (l)

Oves in koruzo

kupite najceneje pri tvrdki

A. VOLK, LJUBLJANA

Veletrgovina z žitom.

Resljeva cesta 24.

Pohištvo

Mehka spalnica

dobro ohranjena, se proda za 1300 Din. Bitenc, Gosposka ul. 10. (š)

Spalnice

moderne, orehove korenine, mehke, pleskane, in kuhinjske oprave dobite najceneje pri

Andlovic Matija

Komenskega ulica št. 34.

Obrt

Ladijska tla

lepa, suha, smrekova — dobavi po nizki ceni tvrdka Božnar Pavel, lesna industrija, Polhov gradec.

Telefon 2059

Premog suha drva

Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

Podgane in miši sigurno uničuje

RATOL

sredstvo, odlikovano z zlato kolajno. Neškodljivo za ljudi in živali. Dobi se v vsaki apoteki in drogeriji ali pri proizvajalcu

BIOMEDIKA, Zagreb, Hatzova 25

Tkalskega mojstra

dobro izvežbanega v izdelavi krepov in umetne svile — takoj sprejmemo. V poštev pridejo samo prvovrstne moči. Ponudbe z referencami na Beograd, poštni predal 414.

†

V neizmerni žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je moja ljubljena soproga

Giannind Mysz

sinoči ob 21. uri nenadoma umrla.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v sredo, dne 20. t. m. ob 16. uri iz hiše »Vila Mon repos«, Črtomirova ulica št. 111.

Bled, dne 19. septembra 1933.

ŽALUJOČI SOPROG.

† Zapustil nas je po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, naš srčno ljubljeni soprog, oče, brat in stric

dr. Viktor Slamnik

mornariški štabni zdravnik v pok.

Pogreb predragega pokojnika bo v četrtek, dne 21. sept. ob 10 pri Sv. Juriju ob Taboru.

Sv. Jurij ob Taboru, dne 19. septembra 1933.

Soproga, sin, sestra, nečakinja in ostalo sorodstvo.

Dne 18. septembra t. l. je na Dunaju umrl upravni svetnik, gospod

JULIJ BELLAK

Blagopokojni si je pridobil kot dolgoletni gener. ravnatelj in član uprave nevenljivih zaslug za našo družbo.

Blagega pokojnika ohranimo v trajnem, častnem spominu.

Ljubljana, 19. septembra 1933.

Upravni svet
Trboveljske premogokopne družbe

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Lojze Golobič.